СВАБОДА

25 студзеня 1995 г.

№4

Кошт 150 рублёў

Увесь "кампрамат" — на стол прэзыдэнту!

Прэзыдэнт Лукашэнка пачаў актыўную падрыхтоўку да выбараў у Вярхоўны Савет. Ключавая роля ў гэтым, як сьцьвярджаюць нашыя крыніцы, адводзіцца Камітэту дзяржаўнай бясьпекі.

Дасьведчаныя людзі паведамілі карэспандэнту СВАБОДЫ, што з адміністрацыі прэзыдэнта ў КДБ паступіла распараджэньне перадаць увесь наяўны "кампрамат" на апанэнтаў Лукашэнкі зь ліку дэпутатаў ВС, а таксама актывістаў розных палітычных сілаў, якія маюць намер балятавацца ў новы парлямант.

«Я не сумняваюся, што КДБ выканае гэты загад. А калі «кампрамату» будзе замала, то яго прыдумаюць», — лічыць адзін дэпутат Вярхоўнага Савету. На ягоную думку, КДБ цалкам падкантрольны Лукашэнку, які выкарыстоўвае "кантору" у сваіх палітычных мэтах, пра што ён сам неаднойчы публічна намякаў. (Дастаткова згадаць, як прэзыдэнт загадаў спэцслужбам здабыць тэкст дакладу С.Антончыка). Многія досыць інфармаваныя людзі сьцьвярджаюць, што подгляд і подслух пры Лукашэнку набылі нечуваныя раней маштабы. Яны лічаць, што з набліжэньнем перадвыбарчай кампаніі актыўнасьць спэцслужбаў яшчэ ўзмоцніцца.

Варта нагадаць, што дзейнасьць КДБ пакуль ня вызначаная ніякім законам, акрамя сакрэтнага "Часовага палажэньня", зацьверджанага прэзыдэнтам Лукашэнкам. Гэта, безумоўна, дзіўна: аб племянной справе ёсьць закон, аб вэтэрынарнай службе — ёсьць, аб пажарнай — ёсьць, а аб спэцслужбах — няма. Закон аб КДБ, як вядома, быў амаль цалкам прыняты яшчэ год таму, заставалася ўзгадніць толькі адзін артыкул. Прэзыдэнт настойваў, каб закон не прымалі. І Вярхоўны Савет здаўся.

Цяпер замест гэтага закону распрацоўваецца новы законапраект "Аб дзяржаўнай бясьпецы". Днямі ў камісіях Вярхоўнага Савету зьявіўся ягоны тэкст. Вось якое заключэньне на яго напісаў былы шэф КДБ дэпутат Вярхоўнага Савету Генадзь Лавіцкі: "Гэта не праект закона, а кампіляцыя, вытрымкі з Канстытуцыі ды іншых заканадаўчых актаў. Усё, што можа знайсьці грамадзянін Беларусі ў гэтым "законе" — гэта тое, што службовыя асобы, якія перавысілі свае паўнамоцтвы ў працэсе забесьпячэньня дзяржаўнай бясьпекі, нясуць адказнасьць у адпаведнасьці з заканадаўствам і могуць зьвярнуцца ў суд. Але ж гэта прапісная норма, вядомая кожнаму, хто нават у вочы ня бачыў Крымінальны кодэкс. Неабходна прымаць закон "Аб спэцслужбах Рэспублікі Беларусь". Гэты праект — няўдалая спроба вывесьці КДБ з-пад прававых нормаў, накіраваўшы ягоную дзейнасьць у рэчышча падзаконных актаў. Усё гэта антызаконна і пацягне самыя цяжкія наступствы, якія за 70-гадовую гісторыю мы ўжо праходзілі".

Хто-хто, а Генадзь Лавіцкі добра ведае, што такое КДБ. Але відавочна, што і Лукашэнка ўжо пасьпеў даведацца. І адчуў смак. Толькі прысмак можа быць горкі.

Пятро ПАНКРАТОВІЧ

Чыгір і Паўляк сустрэліся ў Берасьці
стар. 2

Багданкевіч вучыць людзей прэзыдэнта
стар. 2

Расейцы пакідаюць чорныя сьляды на беларускай зямлі
стар. 5

Цяпер у Кучынскага ёсьць шабля
стар. 8

Масква зноў прапануе нам аб'яднацца

"Суверенитет — это хорошо. Но...". У такой танальнасьці выказваўся расейскі міністар замежных справаў А.Козыраў на сустрэчы ў Вярхоўным Савеце Беларусі.

Сп.Козыраў пахваліў пакет нядаўна падпісаных беларуска-расейскіх пагадненьняў аб мытным саюзе, свабодным гандлі і інш., заявіўшы, што яны маюць "новаторский характер". Расейскі міністар лічыць, што ўсталёўваць межы паміж нашымі краінамі "бессмысленно", а трэба разам умацоўваць "наши внешние границы". Пра гэта, маўляў, "специалисты уже договорились".

На гэтай сустрэчы прысутнічаў таксама старшыня аднаго з камітэтаў Дзяржаўнай Думы Канстанцін Затулін, які перадаў Мечыславу Грыбу афіцыйны ліст з прапанованы правесьці сумеснае паседжаньне двух парляментаў. Нагадаем, што гэтае рашэньне было прынятае Думаю з падачы фракцыі Жырыноўскага і маё на мэце абмеркаваць "меры па ўзьяднаньні Расейскай Фэдэрацыі і Рэспублікі Беларусь".

У адказ М.Грыб заявіў, што Вярхоўны Савет Беларусі ня супраць парляманцкіх кантактаў, аднак мы катэгарычна супраць таго, каб абмяркоўваць пытаньні, якія супярэчаць беларускай Канстытуцыі. У якасьці падарунка сп.Грыб спрэзэнтаваў расейскім гасьцям вялікую крыштлёвую талерку з выявай Пагоні.

Мікола ГРЫНЯВІЦКІ

На здымку: А.Козыраў у менскім аэрапорце.

Козыраў гаварыў многа, але сказаў мала

23 студзеня ў менскім Доме літаратара адбылася сустрэча міністра замежных справаў Расеі Андрэя Козырава з творчай інтэлігенцыяй Беларусі.

Ва ўступным слове А.Козыраў згадаў, што творчая інтэлігенцыя зьяўляецца носьбітам ідэй і культуры ў грамадзтве. Што інтэлігенцыя і пацьвердзіла, калі пачаўся дыялёг з расейскім госьцем. Літаратары, мастакі, кінэматографісты ня толькі хацелі даведацца, што думае міністар наконт той ці іншай праблемы, але і выказвалі свае меркаваньні. Прысутныя цікавіліся: чаму пасьля распаду Саюза многія беларускія культурныя каштоўнасьці засталіся ў расейскіх бібліятэках, музэях, сховішчах? Чаму фільмы, зьнятыя беларускімі кінэматаграфістамі, цяпер не належаць Беларусі? Шмат было такіх *чаму*.

А.Козыраў дыпляматычна адказаў на шэраг пытаньняў. У прыватнасьці, ён адзначыў, што ён заўсёды прытрымліваўся пазыцыі мірных адносінаў з усімі краінамі, у тым ліку і з Чачнёй. А ў тым, што баявыя дзеяньні ў Чачні моцна ўзрушылі грамадзкую думку ў сьвеце, вінаватая ў першую чаргу расейская прэса. Зь ягоных словаў, "газэты перахлёстваюць", калі расказваюць пра чачэнскія падзеі. Пры гэтым, нібы дзеля рэабілітацыі, спасылаўся на Амэрыку — там, маўляў, падчас апэрацыі "Бура ў пустыні" сродкам масавай інфармацыі забаранялася поўнасьцю асьвятляць баявыя апэрацыі амэрыканскага войска. Адзін з членаў афіцыйнай дэлегацыі, якую ўзначальвае сп.Козыраў, прадстаўнік расейскага Камітэту па справах СНД дадаў да словаў міністра, што ў Абхазіі ў яго нібыта запыталіся: а дзе ж астатнія нашыя браты па СНД, чаму яны не бяруць удзелу ва ўтаймаваньні дудаеўцаў? І паведаміў пра прынятае рашэньне, якое датычыць вайсковага супрацоўніцтва ў межах СНД. На што атрымаў адказ — гул абурэньня ў залі.

Козыраў абвергнуў вядомы з падачы прэсы факт, што расейская Дума прыняла рашэньне правесьці ў сакавіку сумеснае паседжаньне зь беларускім парляментам, каб абмеркаваць уваходжаньне Беларусі ў склад Расеі. На ягоную думку, гаворка ішла аб шляхах супрацоўніцтва паміж дзьвюма краінамі.

Разважаючы аб нацыяналізьме, расейскі міністар адзначыў, што, на ягоны погляд, самы небясьпечны нацыяналізм — інтэлігенцкі, бо інтэлігенты на ўсё, нават на ваенныя дзеяньні, маюць навуковыя гістарычныя апраўданьні, — і прывёў прыклад сэрбскага доктара Карадзіча.

У адказ на такія заявы паэт Анатоль Сыс прачытаў расейскаму міністру верш "Дзікі мёд". Было відаць, што сп.Козыраў стаў пачуваецца вельмі няўтульна, але сказаць нічога насуперак ня мог.

Віктар ВАЛАДАШЧУК

Год заснаваньня 1902
Выходзіць з 1990

Галоўны рэдактар Ігар Германчук
Заснавальнік Павал Жук
Выдавец „Газэта СВАБОДА, Ltd."

Наклад 60 000

Адрас рэдакцыі:
220088, Менск, вул. Іванаўская, 56

Тэл. 36-24-41

Антончык быў у „Кіеве"

20 студзеня ў менскім кінатэатры „Кіеў" адбылася сустрэча жыхароў Цэнтральнага раёну сталіцы з дэпутатамі Вярхоўнага Савету С.Антончыкам і Ю.Беленькім.

Прысутнічала каля 600 выбаршчыкаў, бальшыня якіх бясплатна атрымала газэту з нашумелым дакладам С.Антончыка. Міліцыя, якая сачыла за парадкам, не пусьціла ўсіх жадаючых, бо заля была перапоўненая. Пра прычыны крызысу ў краіне і шляхі выйсьця зь яго гаварылі Ю.Беленькі, а С.Антончык распавёў аб жахлівых фактах карупцыі ў вышэйшых эшалёнах выканаўчай улады. У канцы сустрэчы адбылося сымбалічнае галасаваньне за недавер цяперашняму ўраду, падтрыманае амаль аднагалосна -- без аднаго чалавека, якому С.Антончык пад воплескі залі ўручыў на памяць перадвыбарчы каляровы партрэт А.Лукашэнкі, надрукаваны ў Нямеччыне.

Цікава, што С.Антончык недзе расстараўся цэлы стос гэтых „нелегальных" плякатаў, якія Лукашэнка, як вядома, ня здолеў запусьціць у сваю выбарчую кампанію, бо незаконны груз з-за мяжы затрымалі ўлады.

Ігар КРУЧОНАК

Чыгір і Паўляк сустрэліся ў Берасьці

Прэм'ер-міністры Беларусі і Польшчы падпісалі два міжурадавыя пагадненьні і дэклярацыю аб разьвіцьці эканамічнага супрацоўніцтва.

Адно пагадненьне — «Аб ахове месцаў памяці і пахаваньняў ахвяраў войнаў і рэпрэсіяў», другое — «Аб прынцыпах супрацоўніцтва пры ажыцьцяўленьні кантролю асобаў, тавараў і транспартных сродкаў, якія перасякаюць беларуска-польскую мяжу».

Падпісаньне адбылося ў суботу 21 студзеня ў Берасьці, дзе сустрэліся кіраўнікі беларускага і польскага ўрадаў Вальдэмар Паўляк і Міхаіл Чыгір. Сустрэча пачалася з урачыстага адкрыцьця новага памежнага пераходу на беларуска-польскай мяжы ў раёне Дамачава—Славацічы (40 км на поўдзень ад Берасьця).

Што зьдзівіла, дык гэта абыякавасьць афіцыйнай беларускай прэсы. Асьвятляць гэтую досыць важную сустрэчу зь Менска прыехалі толькі тры журналісты. Тымчасам з польскага боку было каля 50-ці рэпартэраў. Зрэшты, гэты факт сьведчыць таксама пра нічога ня вартую працу прэс-службы нашага Кабінэту міністраў.

Сяргей СТУЖКА

На здымку: Вальдэмар Паўляк і Міхаіл Чыгір

Фядута заклікае «падзельнікаў» прызнацца

Аляксандар Фядута лічыць, што расьследаваньне пракуратураю «белых плямаў» не было поўным і аб'ектыўным.

Камэнтуючы вынікі пракурорскага расьследаваньня па факце забароны публікацыі даклада дэпутата С.Антончыка аб карупцыі, былы начальнік Управы грамадзка-палітычнай інфармацыі прэзыдэнцкай адміністрацыі А.Фядута, які раней узяў на сябе адказнасьць за «белыя плямы», заявіў: «Мушу заўважыць, што пракуратура ня вельмі абцяжарвала сябе дасьледаваньнем справы. На мой погляд, усе ейныя высновы грунтуюцца на паказаньнях двух людзей — генэральнага дырэктара Беларускага Дому друку і маіх. Разам з тым была зробленая яшчэ адна публічная заява, аўтар якой сказаў, што, на ягоную думку, ёсьць толькі адна асоба ў рэспубліцы, якая можа даць такі загад (так выказаўся А.Лукашэнка на сустрэчы з моладзьдзю 25 сьнежня 1994 г. — *Аўт.*). Я думаю, што рэспубліканская пракуратура павінна была б прынамсі пабываць у кабінэце гэтай службовай асобы, бо яна наўрад можа выклікаць гэтага чалавека да сябе. Належала хоць бы пацікавіцца, каго менавіта ён меў на ўвазе».

Сп.Фядута падкрэсьліў, што ён не адмаўляецца ад «сваёй долі адказнасьці за забарону на публікацыю выступу Антончыка». На пытаньне карэспандэнта, з кім менавіта экс-супрацоўнік прэзыдэнцкай адміністрацыі падзяляе адказнасьць, ён сказаў, што «усё яшчэ існуе пэўная службовая этыка» і таму ён ня можа «адказаць на ўсе пытаньні». «Я думаю, што знойдуцца людзі, якім цяпер, калі вядома, што складу злачынства няма і крымінальнай справы ня будзе, хопіць мужнасьці не хавацца за маёй сьпіною», — заявіў сп.Фядута.

СІМ

Багданкевіч расказаў прэзыдэнцкай камісіі, што такое біржа

18 студзеня ў Нацыянальным банку адбылося паседжаньне нядаўна створанай прэзыдэнтам камісіі па вывучэньні праблемаў курсу беларускага рубля.

Узначаліў яе дэпутат Пётр Пракаповіч. Члены камісіі сустрэліся са старшынём праўленьня Нацыянальнага банку Станіславам Багданкевічам і кіраўнікамі буйнейшых камэрцыйных банкаў краіны.

Дарэчы, размовы на роўных паміж прадстаўнікамі прэзыдэнта і банкірамі не атрымалася. Пасьля ўступнага слова сп.Пракаповіча С.Багданкевічу, відаць, стала ясна, што члены камісіі кепска арыентуюцца ў фінансава-эканамічнай сытуацыі, таму ў сваёй прамове галава Нацбанку вырашыў патлумачыць прэзыдэнцкім фінансістам некаторыя рэчы. У прыватнасьці, прафэсар Багданкевіч растлумачыў членам камісіі, што такое біржа, адкуль пайшло гэтае слова, як праходзяць біржавыя таргі, а таксама пазнаёміў прэзыдэнцкіх чыноўнікаў з асновамі цэнаўтварэньня. Сп.Багданкевіч нават пашкадаваў, што ў памяшканьні няма школьнай дошкі і таму камісіі даводзіцца ўсё тлумачыць на пальцах.

Галава Нацбанку выказаў таксама сваю думку наконт выкананьня антыкрызыснай праграмы. Са слоў сп.Багданкевіча, гэтая праграма «пасьляхова правальваецца». Даволі крытычна ацаніў сп.Багданкевіч і стварэньне самой камісіі па стабілізацыі беларускага рубля. Старшыня Нацбанку лічыць, што трэба лячыць хваробу, гэта значыць эканоміку, а не наракаць на высокую тэмпэратуру — рост курсу рубля. Сп.Багданкевіч заявіў, што прапаноўвае абмеркаваць гэтую праблему і прэзыдэнту, і ўраду, але, як ён выказаўся, «замест дыскусіі атрымаў камісію».

Прысутныя на паседжаньні кіраўнікі камэрцыйных банкаў не праявілі актыўнасьці ў абмеркаваньні праблемаў стабілізацыі курсу беларускага рубля. Тым ня менш у канцы сустрэчы сп.Багданкевіч заклікаў банкіраў падаць свае прапановы ў камісію, бо часу, адведзенага прэзыдэнтам на вывучэньне гэтага пытаньня, засталося мала. Нагадаем, што А.Лукашэнка абавязаў камісію на працягу месяца прааналізаваць сытуацыю, прапанаваць эфэктыўны мэханізм вызначэньня курсу нацыянальнай валюты і падрыхтаваць праект адпаведнага ўказу.

СІМ

Вырашылі бараніць СВАБОДУ

У Наваполацку ўтвораны камітэт падтрымкі газэты СВАБОДА.

У гэтую грамадзкую арганізацыю ўвайшлі прадстаўнікі інтэлігенцыі (журналісты, літаратары, выкладчыкі) і рабочыя прадпрыемстваў Наваполацка і Полацка. Сябры камітэту плянуюць правесьці падпісную кампанію на газэту, заняцца распаўсюджваньнем газэты, зьвярнуцца да мясцовага кіраўніцтва «Белсаюздруку» з патрабаваньнем забясьпечыць продаж газэты ў шапіках двух гарадоў.

Старшынём камітэту абраны рабочы Алесь Тумоўскі. Кантактны тэлефон (02144) 2-62-82.

Тамаш ГУРБА

На выданьне СВАБОДЫ ахвяравалі:

Пётра Смарчнок (Мюнхен) — 60$;

Прыватная фірма (Менск) — 500$;

Прыватная фірма (Магілёў) — 2 млн. рублёў.

Дзякуем за падтрымку ў цяжкі час.

Зварот ужо ў судзе

Як паведаміў дэпутат Вярхоўнага Савету Сяргей Навумчык, завершаны збор подпісаў дэпутатаў пад зваротам у Канстытуцыйны суд.

20 студзеня сп.Навумчык перадаў старшыні КС Валерыю Ціхіню падпісаны 84 дэпутатамі ліст, у якім суду прапануецца разгледзець канстытуцыйнасьць дзейнасьці прэзыдэнта па манапалізацыі сродкаў масавай інфармацыі і абмежаваньні свабоды друку.

СІМ

Жабракі ў чарзе па прэзыдэнцкую дапамогу

Не ашчасьлівіла народ гэтак званая «прэзыдэнцкая дапамога» маламаёмным.

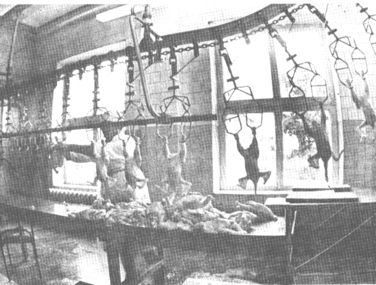
Гучнай папулісцкай акцыі не папярэднічала статыстычная і арганізацыйная работа. Мэханізм выкананьня ўказу аб матэрыяльнай падтрымцы бедных людзей ня быў адрэгуляваны. Сумы грошай, накіраваныя зь Менску ў раёны, браліся «са столі». Вынік сумны: у аддзелах сацыяльнага забесьпячэньня выканкамаў утварыліся велізарныя чэргі. Больш за тое — грошай ані не хапіла ўсім, хто сапраўды ў патрэбе. Першымі яе адхапілі самыя звяглівыя ды настырныя — алкаголікі і пераканаыя абібокі.

У Глыбоцкім раёне, да прыкладу, па ўстаноўленых мерках у лік маламаёмных трапіў кожны дзясяты, а грошы перапалі толькі палове. У Полацку не хапіла 80 мільёнаў рублёў, хоць тут імкнуліся выбіраць бяднейшых зь бедных.

Выканкамаўскія работнікі Віцебшчыны ў роспачы: 5 мільярдаў «зайцоў», «пазычаных» Лукашэнкам з народнай кішэні для таго, каб спадабацца людзям, ужо ў касах няма, а жабракі ўсё ідуць і ідуць. І ня дзіва: на Віцебшчыне у «маламаёмныя» трапляюць 80% насельніцтва.

«Дурасьць несусьветная — узрушылі людзей дый годзе. Да гэтага нават Кебіч не дадумваўся, — заяўляе кіраўнік аднаго з аддзелаў Віцебскага аблвыканкаму. — Як мы выйдзем цяпер са становішча, у якое паставіў нас прэзыдэнт са сваёй аднаразовай міласьцінай, адзін Бог ведае».

Уладзімер СЯРГУН

Французскія батоны Аляксандра Дубко

Зь пяці канкурэнтаў А.Лукашэнкі на прэзыдэнцкіх выбарах толькі адзін — Аляксандар Дубко — трапіў у ягоную каманду, узначаліўшы «вэртыкаль» у Гарадзенскай вобласьці. Выпадак унікальны, бо А.Лукашэнка, як вядома, ня церпіць супернікаў. З гэтай прычыны варта крыху прыгледзецца да таварыша Дубко.

Разьдзяленьне ўладаў адбылося 13 сьнежня на пазачарговай сэсіі аблсавету. А на папярэдняй восеньскай сэсіі, прысьвечанай сельскай гаспадарцы, А.Дубко скончыў сваё эмацыйнае выступленьне з трыбуны тым, што паклаў на стол перад С.Домашам (тагачасным кіраўніком абласнога Савету і выканкаму) пару пшанічных французскіх батонаў. Сп.Домаш паабяцаў пакаштаваць тыя батоны, сьпечаныя ў калгасе «Прагрэс», якім кіраваў А.Дубко.

Пра што ж тады прамаўляў А.Дубко? У прыватнасьці, ён сьцьвердзіў, што рэформаў у сельскай гаспадарцы няма і што «дзяржава займаецца рэкетам» у дачыненьні да калгасаў, фактычна рабуючы іх. Ён таксама гаварыў аб раскулачваньні мацнейшых гаспадарак і пра тое, што раней вёска карміла манархію, а цяпер, маўляў, корміць анархію.

Але самае цікавае А.Дубко сказаў пра ўласнасьць на зямлю. Паколькі ў сьвеце 70% зямлі — прыватная, дык зразумела, што без гаспадара на зямлі ня можа быць росквіту нацыі. А.Дубко дадаў, што «зямля павінна быць прыватнай», але гаспадаркі ўласьнікаў «павінны застацца аб'яднанымі, калектыўнымі». Іншымі словамі ён прапануе, па сутнасьці, захаваць калгасы, але зямлю раздаць калгасьнікам. Вось якое нечаканае вырашэньне праблемы: і ваўкі сытыя, і авечкі цэлыя. Ці магчыма такое? Паказальна, што А.Дубко ўжо ажыцьцявіў гэта ў сябе ў «Прагрэсе», які цяпер называецца не калгасам, а сельскагаспадарчым прадпрыемствам. Як ён зазначыў, «земля против закона разделена на паи». Пры гэтым А.Дубко абвінаваціў дзяржаўных кіраўнікоў у тым, што яны не жадаюць аддаваць зямлю, бо баяцца страціць уладу.

А.Дубко выказаў тады перакананасьць, што калі б сяляне былі гаспадарамі на сваёй зямлі, то на прэзыдэнцкіх выбарах яны прагаласавалі б менавіта за яго — за Дубко, які дасьпеў да разуменьня пільнай патрэбы прыватнай уласнасьці на зямлю. Дарэчы, прысутны на сэсіі Ул.Гаркун, цяперашні віцэ-прэм'ер, запярэчыў сп.Дубко: «Призываете идти против закона! Все меряете на свое хозяйство!»

Што ж гаворыць А.Дубко цяпер, атрымаўшы ў вобласьці рэальную ўладу? Выступаючы ў мясцовай прэсе, ён зазначае, што гэтая новая пасада не ўваходзіла ў ягоныя «жыцьцёвыя пляны». Інакш кажучы, ён змагаўся за прэзыдэнцкае крэсла і пра меншае ня думаў. Аднак, маўляў, працаваць трэба, хоць і няпроста, бо абласны бюджэт мае дэфіцыт у 54 мільярды рублёў. Сваёй першай задачай ён лічыць рэфармаваньне сельскай гаспадаркі. Праўда, не гаворыць, як гэта будзе ажыцьцяўляцца. Адно толькі падкрэсьлівае, што ягоная прэзыдэнцкая перадвыбарчая праграма блізкая да пазыцый Лукашэнкі і створанага ім ураду.

Сёньня А.Дубко ня меў яшчэ часу сур'ёзна ўзяцца за эканамічныя праблемы. Пакуль ён заняты стварэньнем «вэртыкалі». Звычайна кандыдатуры, зь якімі ён прыяжджае на пазачарговыя сэсіі мясцовых саветаў, праходзяць. Толькі ў Кастрычніцкім райсавеце Горадні і ў Мастах дэпутаты не захацелі галасаваць за названых ім кандыдатаў.

Аднак пасьля канчатковага стварэньня «вэртыкалі» такі трэба будзе ўзяцца за эканоміку. Безумоўна, стыхія А.Дубко — сельская гаспадарка. А вось з астатнім яму будзе цяжэй. Вядома, што ў «Прагрэсе» разьвітая і перапрацоўчая прамысловасьць, нездарма ж калгас жартам называюць «Беларусяй у мініятуры». У Горадні калгас пабудаваў багатую краму, дзе можна купіць ягонай вытворчасьці каўбасу або нават жаночую футру за некалькі тысяч даляраў. У Старым горадзе калгас стварае таксама «гандлёвы падворак» з гатэлем, рэстаранам і крамамі... Думаецца, што ў пытаньнях прамысловасьці і сацыяльнай сфэры А.Дубко вельмі спадзяецца на С.Домаша, цяперашняга старшыню аблсавету, які значна лепш ведае гэтыя праблемы. Мабыць нездарма яны абодва пры кожнай нагодзе падкрэсьліваюць, што паміж імі існуе згода і яны маюць аднолькавыя погляды па бальшыні пытаньняў. Відаць, С.Домашу ўсё ж спадабаліся французскія батоны з «Прагрэса».

Сяргей МАКСІМОВІЧ

У Мастах Дубко не паслухалі

Толькі тры дэпутаты з 57-мі прагаласавалі за І.Казлова, якога рэкамэндавалі сэсіі райсавету на пост кіраўніка выканаўчай «вэртыкалі» у Мастах

Іван Казлоў ранеи быў начальнікам мясцовай МПМК-155, а цяпер займаецца бізнэсам, мае у райцэнтры прыватную абутковую краму.

Паводле нашых зьвестак, старшыня Гарадзенскага аблвыканкаму А.Дубко рэкамэндаваў ягоную кандыдатуру «з падачы» Васіля Рэвякі. Апошні ў свой час быў першым сакратаром Мастоўскага райкаму партыі. А цяпер Рэвяка кіруе калгасам «Прагрэс», які пакінуў Дубко. Але новага старшыню гаспадаркі «абралі» тэрмінам на тры гады і пры ўмове, што ён адразу саступіць старшынёўскае крэсла, калі Дубко пакіне «вэртыкаль».

Відаць, сёньняшнія стаўленікі Лукашэнкі ня вельмі спадзяюцца, што іхны бос прыйшоў «усур'ёз і надоўга».

Язэп ЯРАВЫ

Вайскоўцы павялічваюць армію беспрацоўных

Засяленьне вайсковага гарадка у Росі Ваўкавыскага раёну не прыносіць радасьці ні наваселам, ні мясцовым уладам.

Сем'і вайскоўцаў, якія пераяжджаюць сюды зь Нямеччыны ужо цяпер сутыкаюцца з праблемай працаўладкаваньня. Па прагнозах аддзелу сацыялягічных дасьледаваньняў Рэспубліканскага цэнтру занятасьці насельніцтва, у Ваўкавыскім раёне зь перадыслякацыяй вайсковай часткі дадаткова спатрэбяцца 2 тыс. працоўных месцаў. Вырашыць праблему беспрацоўя ў самім раёне немагчыма, бо ўласныя рэсурсы і магчымасьці тут вычарпаныя, — адзначаецца ў даведцы цэнтру.

Усе надзеі ваўкавыскае начальства ускладае на ўрад. Аднак Кабінэт міністраў і без таго ня ведае, як і чым затыкаць бюджэтныя дзіркі, што утварыліся падчас кіраваньня краінай Кебічам, а цяпер і Лукашэнкам. У пакоях Ваўкавыскага выканкаму кажуць, што летась нібыта нейкая камісія прыяжджала з Горадні ў Рось, каб наглядзець тут пляц пад будаўніцтва цукровага завода. Аднак на гэтым усё і скончылася. Тымчасам на мясцовай біржы працы колькасьць беспрацоўных павялічваецца, а разам расьце і пагроза сацыяльнага выбуху. У Росі шукаюць хоць нейкага заробку ўжо больш за тысячу чалавек зь сем'яў вайскоўцаў.

Анатоль МІРСКІ

Без дружыньнікаў на мяжы не абысьціся...

У Воранаўскім раёне, які мяжуе зь Літвой, вырашана аднавіць колішнія народныя дружыны.

Мясцовыя выканкамы сумесна з камандаваньнем памежнага атраду неўзабаве вызначаць меры маральнага і матар'яльнага заахвочваньня лепшых дружыньнікаў.

Прычына такога кроку наступная. У раёне шмат крадуць жывёлы і транспартных сродкаў. Скрадзенае звычайна вывозіцца ў Літву. Крадзяжы дзяржаўнай і асабістай маёмасьці летась склалі 80% усіх злачынстваў. А трапіць у Літву зусім няцяжка: мяжа не абсталяваная як мае быць, і нават няма дарожных знакаў, якія папярэджвалі б пра ўезд у памежную зону. Людзі нярэдка ня ведаюць правілаў памежнага рэжыму, а памежніка пры кожным слупе не паставіш. Вось чаму неўзабаве ў мясцовых тэчках і вёсках памежнай зоны, асабліва ўначы, а таксама ў пунктах пераходу мяжы, на аўтадарогах і на чыгуначнай станцыі Беняконі будуць дзяжурыць дружыньнікі і «групы спрыяньня» памежным войскам. А што яны атрымаюць за свае дзяжурствы — пакуль невядома.

С.М.

Чачэрскі раён у надзейных руках

19 студзеня ў Чачэрскім раёне ўсе дарогі на Гомель былі перакрытыя міліцыяй.

Лавілі зусім не злачынцаў, а мясцовых палітычных актывістаў, якія ў гэты дзень вырашылі паехаць у Гомель — пікетаваць будынак аблвыканкаму. Гэтая акцыя была накіраваная супраць старшыні Чачэрскага райвыканкаму С.Зарэцкага, якога зьбіраюцца пакінуць на цяперашняй пасадзе, прызначыўшы ў прэзыдэнцкую «вэртыкаль».

Дэпутат Вярхоўнага Савету Сьцяпан Зарэцкі (у мінулым першы сакратар райкаму КПБ) у час прэзыдэнцкай выбарчай кампаніі адзначыўся тым, што заўзята агітаваў за Кебіча. Згадваюць таксама, як С.Зарэцкі з дапамогай падуладнай яму міліцыі «дэпартаваў» за межы раёну агітатараў каманды Лукашэнкі. А на сэсіі райсавету ён прапанаваў тым дэпутам, якія падтрымліваюць Лукашэнку, пакінуць залю паседжаньняў.

Аднак гэта не перашкодзіла таварышу Зарэцкаму стаць рэальным прэтэндэнтам на месца ў лукашэнкаўскай «вэртыкалі». А каб не дапусьціць заплянаванага пікетаваньня, міліцыі было загадана трымаць межы раёну на замку. «Ахоўнікі парадку» задачу выканалі: нарад чачэрскай ДАІ затрымаў каля вёскі Халочча аўтобус з удзельнікамі акцыі і разьвярнуў яго назад.

Зрэшты, менавіта такія людзі, як Зарэцкі, — «цьвёрдыя і рашучыя» — якраз і патрэбныя Лукашэнку.

Уладзімер ДУБНЫ

Пракурор знайшоў занятак

На сэсіі Гарадоцкага райсавету супрацоўнік раённай падаткавай інспэкцыі дэпутат К.Мысьліцкі (былы член ЦК КПБ) зьвярнуўся з дэпутацкім запытам да раённага пракурора.

Дэпутат Мысьліцкі прасіў «разабрацца» з раённай газэтай «Гарадоцкі веснік» і старшынём раённай рады ТБМ Леанідам Гаравым, які надрукаваў у райгазэце абвестку з паведамленьнем: «Хто не чытаў даклад дэпутата Антончыка і пачатак паэмы Ведзьмака Лысагорскага «Лука Мудзішчаў — прэзыдэнт», могуць зьвяртацца да мяне». Пракурор Струкаў зь вялікай ахвотай узяўся за запыт раённага нардэпа, каб вышукаць крымінал у гэтай абвестцы.

Міхась ЛАГОР

У Кобрыні прадпрыемствы ўжо «запусьцілі»

Зь мінулага тыдня ў Кобрыні «мёртва» стаяць чатыры асноўныя прадпрыемствы.

Прычына банальная: на Бярозаўскай ЦЭЦ, якая сілкуе іх электраэнэргіяй, паліва засталося ўсяго на некалькі дзён. Дый той электрычнасьці, якую генэруе станцыя, хапае толькі на пабытовыя патрэбы насельніцтва ды на харчовую прамысловасьць. Ёсьць небясьпека, што ў хуткім часе падача энэргіі ўвогуле можа спыніцца.

Мірон ГАМОН

Чые дзеці езьдзяць за мяжу?

Гарадзкая арганізацыя Беларускай партыі зялёных у Сьветлагорску вырашыла пацікавіцца, чые дзеці езьдзяць па бясплатных пуцёўках адпачываць на Захад.

Як паведаміў старшыня гэтай арганізацыі Мікола Лагута, карціна адкрылася даволі непрыглядная. Да прыкладу, з усіх бясплатных пуцёвак, якія ў мінулым годзе па дакумантах былі афармленыя нібыта на сярэднюю школу №9, толькі адна пуцёўка трапіла вучню з «простай» сям'і. Усе ж астанія пуцёўкі атрымалі «намэнклятурныя» сем'і: Дзямідава Г.Т. — намесьніка старшыні райвыканкаму, Чырвы М.І. — загадчыка раённага аддзелу адукацыі, Ліпніцкай В.Г. — загадчыцы раённага аддзелу культуры, Пацюкі В.І. — інспэктара гарадзкога аддзелу адукацыі і іншых.

Высьветлілася таксама, што дырэктарка школы №9 нават ня ведала, што гэтыя пуцёўкі афармленыя на ейную школу. Ці варта зьдзіўляцца, што загадчык раённага аддзелу адукацыі М.Чырва доўгі час адмаўляўся паказаць прадстаўнікам Партыі зялёных дакумантацыю, дзе вядзецца ўлік пуцёвак, і зрабіў гэта толькі пасьля адпаведнага запыту дэпутата абласнога Савету, сябра Партыі зялёных Яугена Фінка.

Анатоль АЛЯКСЕЕЎ

Камсамольцы знайшлі новую шыльду

У Менску адбыўся племум ЦК Саюзу моладзі Беларусі.

У адрозьненьне ад былых камсамольцаў, якія езьдзілі на «волгах», сёньняшнія «верныя ленінцы» папрыяжджалі на замежных лімузынах. На пленуме была зацьверджаная новая назва камсамольскай арганізацыі — Беларускі саюз моладзі (БСМ).

Адзін з маладых важакоў пажартаваў, што да гэтай назвы пасуе і адпаведны гімн — вядомы мэксыканскі шлягер 60-х гадоў «Бэса мэ мучо». Што ж, чым бы дзіця ні цешылася...

Юры РАМАШЭЎСКІ

Умацуем данбаскія шахты

Івейскі лясгас будзе пастаўляць украінскім шахцёрам драўніну — па 20 амэрыканскіх даляраў за 1 кубічны мэтар.

С.М.

Сёньня

Сяргей ДУБАВЕЦ

Грамадзкае адзінства

Калі ствараецца нацыянальная дзяржава, першае і самае істотнае наступства, якога мы чакаем ад гэтага акту, — грамадзкае адзінства. Складваецца нацыя і ўтварае ўласную дзяржаву як аснову свайго парадку жыцьця. Толькі тады можна гаварыць пра рэформы, дабрабыт, культуру... Зьнешнія прыкметы грамадзкага адзінства — круглыя сталы, кааліцыйныя ўрады, рэфэрэндумы, выбары-перавыбары, у якіх урэшце намацваецца аптымальная і адэкватная гэтай зямлі і гэтаму народу сыстэма ўлады. Дорага? Але яшчэ нідзе і ніколі не было інакш. Інакш — новастворанныя нацыянальныя дзяржавы проста пераставалі існаваць.

Вядома, кожны народ марыць пра свайго збаўцу, які «прыйдзе і навядзе парадак». Але ў жыцьці так не бывае. І гэта ведае кожная жанчына, якая да замуства марыла пра свайго прынца. Іванька-дурань на печы прыяжджае цараваць толькі ў казках. У жыцьці ўсё нашмат складаней.

У Беларусі нацыянальная дзяржава не была вынікам пераўтварэньня насельніцтва ў нацыю. Таму ў Беларусі няма грамадзкага адзінства. Паміж вясковым чалавекам і доктарам, які стаіць перад Домам ураду з плякатам «Спасете медицину — спасетесь сами!», паміж нацыянальным адраджэнцам і намэнклятурай — ня тое каб варожасьць, а — пустата. На вяршыні ўлады апынуўся чалавек, у якога і блізка няма памкненьня каго-небудзь зразумець. Ён ужо «усё зразумеў», і яму гэтага хапае. Вось зьезьдзіў у Кітай, там, кажуць, даюць добрыя мадэлі разьвіцьця для новых краін... Вось толькі зьезьдзіць у Расею, выступіць у Думе, і там за беларускую незалежнасьць яму дадуць дыхтоўную рускую печку, усё ж вернецца ня пешшу...

Прэзыдэнт, які ў любой краіне мусіць быць найперш увасабленьнем грамадзкага адзінства, у нас стаў увасабленьнем гэтай самай пустаты. Прычым увасабленьнем ідэальным. Шалёная ўнутраная энэргія Лукашэнкі — усё, што ў яго ёсьць і што не дазваляе раіцца, сумнявацца ў сваёй правільнасьці, нават проста слухаць іншага, мець сяброў і «каманду».

Лукашэнку не назавеш чалавекам шырокіх поглядаў, які з павагай ставіўся б да інтэлекту іншых і вышэй за ўсё цаніў грамадзкае паразуменьне. Усё якраз наадварот. Гэта значыць, што менавіта такі тып мысьленьня, такі стэрэатып пераважае сёньня ў насельніцтва Беларусі, якое галасавала за гэтага прэзыдэнта. Розум, здольнасьць згуртаваць вакол сябе лепшых людзей, людзкасьць — для кіраўніка калгаснага тыпу заўсёды лічыліся недарэчнай абузай.

Пустата на месцы грамадзкага паразуменьня і адзінства значыць, што гэтыя два фактары ў нас — незразуметая і незапатрабаваная каштоўнасьць. Як у той показцы: «Што тут думаць, трэсьці трэба!» Разам з новым кіраўніком гэтая пустата, якая засталася нам у спадчыну ад колішняга часу, становіцца моднай. Прычым на розных узроўнях. Прэзыдэнт ускосна сьцьвярджае, што паразуменьне ў грамадзтве, паміж сацыяльнымі групамі і партыямі, у працоўным калектыве, у сям'і — нічога ня значыць. Права за тым, хто найбольш энэргічна крычыць.

Адчуўшы гэта, ажывілася старая намэнклятура. Прэзыдэнт сказаў: «Пры мне зямлю прадаваць ня будзем!» І поўная заля чыноўнікаў учыніла яму авацыю. Ня думаючы — што ён сказаў і нашто. Галоўнае — энэргічна і гучна. Сучасныя «дзелавыя людзі», якія «умеюць жыць», таксама выдатна абыходзяцца без дапамогі сваёй «верхняй канечнасьці». А вобраз інтэлігента пачаў трывала асацыявацца з плачам і стогнам аб нядолі і папрашайніцтвам: падайце на творчасьць!

Сёньня да грамадзкага адзінства ня толькі далёка, але і нішто да яго не вядзе. Гэта значыць, што першае і самае істотнае наступства стварэньня незалежнай дзяржавы ў нас не надышло, і таму сама дзяржава ўсё яшчэ застаецца пад пытаньнем. А гэта паказвае на недавершанасьць нацыі. Магчыма, першыя поступы ў гэтай справе стануць заўважныя тады, калі ў рэйтынгах нашай недадушанай статыстыкі ў Лукашэнкі зьявіцца рэальная альтэрнатыва. Пакуль жа «энэргічны чалавек» усё яшчэ апярэджвае ўсіх астатніх.

Дэмакратычны альянс зьбіраецца перамагчы на выбарах

У пятніцу 20 студзеня ў менскай штаб-кватэры БНФ лідары чатырох партыяў (Народны Фронт, Сацыял-дэмакратычная Грамада, Хрысьціянска-дэмакратычная і Сялянская партыі), якія ўтварылі перадвыбарчы блёк, правялі сумесную прэс-канфэрэнцыю.

Было заяўлена, што дэмакратычны альянс палітычных сілаў мае мэту стварыць дзеяздольны парлямант, які будзе кіравацца прынцыпамі абвешчанай перадвыбарчай Дэклярацыі (яна апублікаваная ў СВАБОДЗЕ, №3 за 1995 г.).

Што датычыць стварэньня блёку партыяў так званай цэнтрысцкай арыентацыі, то, на думку З.Пазьняка, гэта робіцца з адзінай мэтаю — каб заблытаць грамадзкую думку. «Стварыць яшчэ адзін дэмакратычны блёк на Беларусі немагчыма, бо няма з каго ствараць, — заявіў З.Пазьняк. — Але прымаюцца нейкія дэклярацыі, дзе пішуцца лёзунгі з заклікамі аб'яднаць нацыю, захаваць грамадзкі мір, кансалідаваць сілы і г.д. Гэта самыя што ні ёсьць рэакцыйныя камуністычныя лёзунгі, накіраваныя супраць дэмакратыі».

На прэс-канфэрэнцыі таксама адзначалася, што цяпер у краіне стварылася небясьпечная сытуацыя, якая характарызуецца непавагай да Канстытуцыі і да законаў з боку рэжыму Лукашэнкі. «Кожны дзень улада парушае законы, якія сама прыняла, — сказаў З.Пазьняк. — Але мы будзем трымацца сваёй ранейшай пазыцыі: строга выконваць законы. Якая б ні была Канстытуцыя, яе трэба трымацца».

На разьвітаньне сп. Пазьняк паабяцаў журналістам, што ў выпадку перамогі дэмакратычных сілаў неадкладна будзе ўсталяваная свабода друку, «бо гэта аснова дэмакратычнай дзяржавы. Бяз гэтага ня будзе ні дэмакратыі, ні рэформаў».

Віктар ВАЛАДАШЧУК

Нацыянальная партыя заяўляе пра сябе

У суботу 21 студзеня ў менскім Доме літаратара адбылася прэзэнтацыя Беларускай нацыянальнай партыі (БНП).

Акрамя журналістаў, на прэзэнтацыі прысутнічалі прадстаўнікі іншых дэмакратычных партыяў.

Старшыня патрыятычнай арганізацыі «Нацыянальнае дзеяньне» П.Рагойша і старшыня Партыі свабоды сп.Высоцкі прысутнічалі на прэзэнтацыі ўжо як гаспадары: нядаўна вышэй памянёная арганізацыі ўвайшлі ў БНП ужо ў якасьці фракцыяў.

Старшыня Нацыянальнай партыі спадар Анатоль Астапенка выказаў упэўненасьць у вялікай будучыні сваёй арганізацыі, бо, на ягоную думку, менавіта нацыянальная ідэя павінна стаць ідэалягічным падмуркам беларускай дзяржавы. Намесьнік старшыні БНП Аляксей Бураўкін адзначыў, што хоць цяпер Беларуская нацыянальная партыя выразна правай арыентацыі, але ў будучым яна стане цэнтрысцкай партыяй, бо нацыянальная ідэя мусіць быць агульнай для ўсіх — і правых, і левых.

Мастацкую частку імпрэзы з посьпехам забясьпечыў фальклёрны гурт «Грамніцы».

Пятро ЗАВАЛА

Прафсаюзы будуць пратэставаць

Фэдэрацыя прафсаюзаў Беларусі зьбіраецца правесьці ў чацьвер 26 студзеня ў Менску марш пратэсту і мітынг на пляцы Незалежнасьці.

Арганізатары мяркуюць, што ў акцыі прымуць удзел больш за 20 тыс. чалавек. Асноўнае патрабаваньне мітынгоўшчыкаў — павелічэньне заработнай платы.

На здымку: галоўны абаронца правоў працоўных Уладзімер Ганчарык — старшыня Фэдэрацыі прафсаюзаў.

А тым часам у Ваўкавыску...

Настаўнікі Ваўкавыскай сярэдняй школы №1 перасталі давяраць «афіцыйнаму» прафсаюзу і стварылі сваю арганізацыю Свабоднага прафсаюзу. У яе ўвайшлі больш за 100 чалавек.

В.Я.

Хайль, Лукашэнка!

Палітычнае жыцьцё Беларусі ўсё больш пачынае разгортвацца па расейскім сцэнары

Возьмем хоць бы такую далікатную сфэру, як прызначэньні на пасады.

Ня так даўно намесьнікам міністра транспарту Беларусі быў прызначаны Рыгор Фёдараў, былы начальнік дэпартаманту грамадзянскай авіяцыі. Гэты факт, як паведамляюць дасьведчаныя крыніцы, ашаломіў нават самога міністра транспарту А.Лукашова. Рэч у тым, што была зусім іншая кандыдатура. Нібыта нават падрыхтавалі ўказ прэзыдэнта, але ж той яго ніяк не падпісваў. Некалькі разоў дакументы на гэтага намесьніка «губляла» канцылярыя Лукашэнкі. Нарэшце ўсё скончылася прызначэньнем Р.Фёдарава.

Што датычыць мінулага жыцьця новага намесьніка, то тут знаходзім вельмі цікавы факт. У другой палове 1991 г. была распачатая пракурорская праверка зьнешнеэканамічнай дзейнасьці грамадзянскай авіяцыі. Матар'ялы той праверкі давалі ўсе падставы для прыцягненьня да крымінальнай адказнасьці сп.Фёдарава (ён тады быў начальнікам Беларускай управы грамадзянскай авіяцыі) за шматлікія злоўжываньні з валютай. Аднак у апошнія месяцы жыцьця тагачаснага Генэральнага пракурора М.Ігнатовіча матар'ялы праверкі таямніча «прыкрылі». Ходзяць чуткі, што іх нават зьнішчылі.

Малаверагодна, каб галоўны «барацьбіт» з карупцыяй Лукашэнка ня ведаў гэтай гісторыі. Атрымліваецца, што прэзыдэнт сьвядома атачае сябе адданымі «сябрамі», якія нейкім чынам «вісяць на кручку» і па гэтай прычыне праяўляюць адданасьць «патрону».

Дакладна вядома таксама, што прызначэньне Фёдарава адбылося праз Івана Ціцянкова — кіраўніка справамі прэзыдэнта. Што дае падставу задаць пытаньне: хто кіруе краінай — Лукашэнка ці ягоны «завхоз»? Кажуць, што міністар Лукашоў выказаўся катэгарычна супраць кандыдатуры Фёдарава, але Ціцянкоў «затупаў нагамі». І прызначэньне адбылося.

Такім чынам, адміністрацыя прэзыдэнта ўсё больш упэўнена паўстае над урадам, які становіцца падкантрольны нават прэзыдэнцкаму «завхозу».

Яшчэ адна нядаўняя падзея — падпісаньне сакрэтнага (ну а як жа!) ўказу аб стварэньні Управы аховы прэзыдэнта — гаворыць за выключнае падабенства нашага разьвіцьця падзей з маскоўскім.

Маштабы, праўда, ня тыя. Лукашэнкава ахова будзе налічваць каля 300 «вояў». Пад кіраўніцтвам жа Барсукова і Каржакова (людзі, якія стаяць на чале аховы Ельцына) — 22—25 тысяч чалавек. І бюджэт у іх адпаведны — недзе 600 млрд. рублёў, прычым на абгрунтаваньне такой сумы ім дастаткова 2—3 радкоў тэксту. Імаверна, тое ж будзе і ў нас.

Ці трэба, каб аднаго чалавека ахоўвалі некалькі соцень, — пытаньне чыста рытарычнае. Дарэчы, целаахоўнікі Ельцына займаюцца ўсім, што стукне ў галаву. Напрыклад, сочаць за «патэнцыйна небясьпечнымі» людзьмі, праслухоўваюць тэлефоны і г.д. Ці ня гэтак і ў нас? Пры Лукашэнку ствараецца спэцыяльная элітная гвардыя. Па аналёгіі са «старэйшым братам», Барысам Мікалаевічам. Ці Садамам Хусэйнам. Выразная прыкмета таго, што «трон» пачаў хістацца — і надзея толькі на штыкі. Гэта значыць — ідзе дыктатура.

Ні ў эканоміцы, ні ў палітыцы Лукашэнка за паўгода ня здолеў зрабіць нічога прыкметнага, абурэньне расьце, рэйтынг ідзе долу. Калі далей праводзіць паралелі з Расеяй, то прагноз напрошваецца сам па сабе: Лукашэнку, верагодна, у самы бліжэйшы час (выбары на парозе!) спатрэбіцца свая «маленькая Чачня». Магчыма, сцэнар ужо ёсьць ці «прапрацоўваецца» ў бліжэйшым атачэньні. Пад яго і спатрэбілася «гвардыя», не зьвязаная хімерамі кшталту закону ці сумленьня.

Сапраўды зьдзіўляе аднатыпнасьць расейскай і беларускай сытуацыі. Экспэрты лічаць, што вайна ў Чачні спатрэбілася Ельцыну, каб «закруціць гайкі» і не дапусьціць выбараў — урэшце папросту захаваць уладу. Мэта Лукашэнкі тая самая: выйграць выбары ў парлямант і ўмацаваць праз гэта сваю ўладу. І мэтады аднолькавыя — праз сілу.

Праўда, нашаму «шалёнаму бацьку» трэба сьпяшацца: да парляманкіх выбараў засталося зусім няшмат часу. Таму трэба чакаць нечага экстраардынарнага, нейкай хітрай правакацыі, якая прымусіла б Беларусь скалануцца і прыціснуцца да пляча «татулі».

Нейкім іншым чынам зьмяніць становішча на сваю карысьць Лукашэнка проста ня зможа. Грошай, каб падкупіць некаторыя групы насельніцтва, як гэта таленавіта (але беспасьпяхова) рабіў Вячаслаў Францавіч, у прэзыдэнта няма.

Не магу ўтрымацца ад цытаты: «Дзяржава трымаецца не штыком, а духам; не тэрорам, а аўтарытэтам улады; не пагрозамі і пакараньнямі, а свабоднай ляяльнасьцю народа» (Іван Ільін).

Так што прыміце нашыя... і інш., Аляксандар Рыгоравіч!

Андрэй СЯРЖАН

Расейцы пакідаюць чорныя сьляды на беларускай зямлі

Расейскія войскі, якія выводзяцца з тэрыторыі іншых дзяржаваў, пакідаюць пасьля сябе зьнявечаную зямлю. Так было ў Нямеччыне, Польшчы, Чэхіі, Эстоніі... Тое самае мы назіраем у Беларусі.

Аднак, у адрозьненьне ад іншых краінаў, «рахманыя» беларусы чамусьці не патрабуюць, каб расейская армія належным чынам прыбрала пасьля сябе. На нарадзе, якая нядаўна адбылася ў міністэрстве экалёгіі Беларусі, высьветлілася, што экалягічная частка пагадненьня аб умовах вываду расейскіх войскаў не выконваецца. Расейскі бок, які абавязаны аднавіць прыроднае асяродзьдзе на тэрыторыі базаў, ня робіць гэтага. А ня робіць таму, што беларускі бок не патрабуе.

Так было, да прыкладу, у Паставах. Адтуль выводзілася расейская ракетная дывізія. Раённы інспэктар аховы прыроды прыйшоў на базу і паказаў пальцам, дзе трэба «аднавіць прыроднае асяродзьдзе» (засыпаць кар'ер і дзьве нафтавыя плямы), а потым... падпісаў паперку, што ўсё о'кей. Невядома, што атрымаў за гэта інспэктар, але для нашай дзяржавы падобныя рэчы абыходзяцца надта дорага, бо аднаўляць тэрыторыю мы вымушаныя будзем за свае грошы.

Паводле ацэнак амэрыканскіх спэцыялістаў, аднаўленьне прыроднага асяродзьдзя на тэрыторыі аднаго такога аб'екту каштуе прыблізна 50 мільёнаў даляраў. На базе ў Паставах амэрыканцы прадэманстравалі, наколькі забруджаная зямля: на глыбіні двух мэтраў глеба загаралася ад звычайнай запалкі!

Расейскія войскі пакінулі вайсковую базу ў Пружанскім раёне.

Яшчэ адзін факт невыкананьня пагадненьня — продаж расейскімі вайскоўцамі ракетнага паліва на тэрыторыі Беларусі. Паводле дамовы, гэтыя высокатаксычныя рэчывы павінны вывозіцца ў Расею. Што мы бачым? Газэты нядаўна абышло паведамленьне: пастаўскія кацельні працуюць на ракетным паліве. Як сьведчыць раённы пракурор, у горад яго было завезена каля 300 тон. «Адназначна прызнана, што гэтае паліва зьяўляецца моцным атрутным рэчывам... Перавозіць яго трэба са спэцаховаю», — кажа пракурор. Тым часам зьяўляецца чарговае паведамленьне: у Маладэчанскім раёне на зьверафэрме таксама выкарыстоўваюць у кацельні гэтую атруту. Газэта СВАБОДА мае зьвесткі, што ракетнае паліва купілі і калгасы Мядзельскага раёну... Можна меркаваць, што расейскія вайскоўцы распрадалі ў Беларусі тысячы тонаў небясьпечнага паліва.

Відавочна, што беларускія ўлады абсалютна не кантралююць вывад расейскіх войскаў. Гаворка ідзе пра 70 ваенных базаў, адкуль расейцы ўжо сышлі або павінны будуць сысьці на працягу двух бліжэйшых гадоў. Аднак у нас нават няма мэтодыкі, каб ацаніць страты, нанесеныя прыроднаму асяродзьдзю. Чыноўнікі спахапіліся і пачалі ліхаманкава выпрацоўваць нейкі дакумант. Але нашто займацца вынаходніцтвам вэласіпэда, калі падобныя мэтодыкі ёсьць у нашых суседзяў, напрыклад, у літоўцаў, палякаў, маюць іх таксама немцы, чэхі... Іх можна без праблем атрымаць, адаптаваць да нашых умоваў і працаваць па іх. Тым больш, што і расейскі бок гэтыя мэтодыкі добра ведае. Іншая рэч, ці пагодзіцца Масква, каб гэтыя даволі жорсткія крытэрыі прымяняліся ў Беларусі. Але ж палякі, эстонцы і ўсе астатнія дамагліся, а мы прывыклі глядзець расейцам у рот.

І апошняе. Беларускае міністэрства экалёгіі чамусьці вырашыла, што экспэртызу на расейскіх базах будзе праводзіць камэрцыйная фірма «Экомир», менавіта зь ёю павінна заключаць дамовы і расплочвацца расейскае камандаваньне. У такім выпадку незразумела, нашто ж у нас існуюць адпаведныя ведамствы. Зрэшты, ва ўсёй гэтай гісторыі з вывадам расейскіх войскаў безьліч цьмяных пытаньняў.

Мікола ГРЫНЯВІЦКІ

Чакаюцца высокія сустрэчы

Міністэрства замежных справаў Беларусі паведаміла, што ў бліжэйшыя дні адбудзецца сустрэча прэм'ер-міністраў Латвіі і Беларусі.

А ў пачатку лютага павінны адбыцца перамовы прэзыдэнтаў Літвы і Беларусі. Чакаецца, што А.Лукашэнка і А.Бразаўскас падпішуць шэраг сумесных дакумантаў, у тым ліку Дамову аб супрацоўніцтве і пагадненьне аб дэлімітацыі мяжы.

СІМ

Дзіцячыя малюнкі паедуць у Амстэрдам

Ларыса Чарніна, выкладчыца амстэрдамскага ўнівэрсытэту, якая неаднаразова прывозіла гуманітарныя грузы і мэдычнае абсталяваньне на Магілёўшчыну, у Менск і Віцебск, атрымала ў цэнтры галяндзкай сталіцы памяшканьне пад мастацкую галерэю.

Там будуць пастаянна выстаўляцца работы дзяцей з Чарнобыльскай зоны. Пакуль галерэя на рамонце, Чарніна праз Магілёўскі камітэт БНФ «Дзеці Чарнобыля» зьбірае малюнкі для ўдзелу ў конкурсе. Лепшыя ўвойдуць у галерэйны каталёг. Работы навучэнцаў Магілёўскай, а таксама Крычаўскай, Горацкай і Чэрыкаўскай мастацкіх школаў ужо з посьпехам выстаўляліся ў Галяндыі. Цяпер з фондам Чарнінай, які шырока вядомы падтрымкаю таленавітых дзяцей на Беларусі, маюць намер супрацоўнічаць і японцы.

Зінаіда ЛАРЫНА

У Маскве лічаць, што „саюз яшчэ магчымы“

У маскоўскай «Независимой газете» супрацоўнікі інстытуту геаграфіі Расейскай Акадэміі Навук апублікавалі аналітычны матар'ял пад красамоўным загалоўкам «Беларусь — Расея: саюз пакуль яшчэ магчымы». Друкуем некаторыя вытрымкі з гэтага артыкула.

«Беларусь займае ключавое становішча ва ўсёй усходнеэўрапейскай геапалітычнай прасторы... Гэтая краіна зьяўляецца вузлавым элемэнтам Балта-Пантыйскага поясу. Такі пояс пасьля мангола-татарскага нашэсьця ўжо аднойчы наглуха адрэзаў паўночна-ўсходнія княствы Старажытнай Русі ад Эўропы, што надоўга вызначыла шляхі іхнага разьвіцьця і запатрабавала ад расейскай дзяржавы надзвычайных высілкаў на прабіваньне «акна ў Эўропу». Гэты пояс некаторыя заходнія палітыкі сёньня часта называюць уласна Ўсходняй Эўропай, лічачы экс-сацыялістычныя краіны Эўропай Цэнтральнай, а Расею — асаблівым сьветам, не Эўропаю і не Азіяй, а краінай, якая ні па сваіх памерах, ні па культурна-цывілізацыйных парамэтрах ніколі ня зможа поўнасьцю ўпісацца ў «аркестар» эўрапейскіх дзяржаваў. Фармаваньне поясу дыстанцыяваных або нават несяброўскіх Расеі дзяржаваў па пэрыметры яе заходніх межаў — ад Балтыі да Ўкраіны — азначала б для Расеі новую ізаляцыю.

Напярэдадні трохгодзьдзя распаду СССР, у пачатку сьнежня 1994 г., аўтары матар'ялу правялі ананімнае тэлефоннае апытаньне жыхароў Гародні — аднаго з самых заходніх абласных цэнтраў былога СССР.

Высьветлілася, што сярод «спрадвечных» жыхароў заходняй Беларусі — беларусаў і палякаў — дамінуе арыентацыя на нядаўна набытую беларускую дзяржаўнасьць, а «прыходцы» — украінцы і расейцы — захоўваюць настроі на страчанае «савецкае грамадзянства». Цікава, што гіпатэтычная пэрспэктыва быць грамадзянінам Польшчы ці аб'яднанай польска-беларускай дзяржавы ня выклікала вялікага энтузіязму нават сярод польскага насельніцтва Гарадзенскай вобласьці: за яе выказаліся гэтулькі ж рэспандэнтаў-палякаў, колькі і за захаваньне статусу грамадзяніна СССР (27,8%), а пераважалі (як і сярод беларусаў) тыя, хто хоча быць грамадзянінам незалежнай Рэспублікі Беларусь (38,9%).

Доля тых, хто выказаўся за ўзнаўленьне СССР у ягонай ранейшай форме, як і варта было чакаць, вышэйшая ў старэйшых узроставых групах. Яна паволі павялічваецца ад 27% у групе 25—40-гадовых да 40% у тых, хто старэйшы за 60 гадоў, але сярод моладзі да 25 гадоў, чыё пасталеньне прыпала ўжо на гады перабудовы, ідэя аднаўленьня СССР вельмі ж непапулярная: яе падтрымалі толькі 6,5%.

Адначасова з ананімным тэлефонным апытаньнем намі было праведзенае (па той самай схеме) анкетаваньне студэнтаў-філёлягаў Гарадзенскага ўнівэрсытэту ва ўзросьце 21—23 гадоў. Як высьветлілася, настроі гэтай спэцыфічнай групы — будучай інтэлектуальнай эліты Беларусі — істотна адрозьніваліся ад выяўленых намі раней.

Сярод іх грамадзянамі незалежнай Беларусі хацелі б быць амаль 80% (сярод усіх апытаных — 46,7%), а «сумуюць» па старым савецкім грамадзянстве толькі 12,8% (37,8% па ўсёй выбарцы). Гатоўнасьць аднавіць колішні СССР сярод студэнтаў выказалі 17% (27,4% у тэлефонным апытаньні). Але сапраўды трывожны сымптом — гэта тое, што сёньняшні разрыў паміж Расеяй і Беларусяй успрымаецца імі як цалкам лягічны, заканамерны. Пры адказе на трэцяе пытаньне («Хто вінаваты?») амаль палова студэнтаў не шукала вінаватых, спаслаўшыся на «аб'ектыўны ход гістарычнага разьвіцьця», што больш як у тры разы перавышае гэты паказчык сярод усяго насельніцтва (15,9%).

Зробім некалькі падагульненьняў.

Нягледзячы на тое, што асноўная большасьць насельніцтва па-ранейшаму смуткуе па часах, калі «усе былі разам», лаючы ўяўных і сапраўдных вінаватых у «развале дзяржавы», прыхільнікі паўторнага аднаўленьня унітарнай дзяржавы паводле вобразу і падабенства СССР сёньня ўжо ў відавочнай меншасьці.

Рашэньне пра аб'яднаньне Беларусі і Расеі ў цесным міждзяржаўным саюзе і выбар формы гэтай інтэграцыі — задачы, вырашэньне якіх сапраўды адкладваць нельга.

Ва ўнутрыпалітычным балянсе сілаў яшчэ да чэрвеня мінулага года Беларусь заставалася ва ўсіх сэнсах «савецкай» рэспублікай: структуры яе заканадаўчай і выканаўчай уладаў усіх узроўняў складіся да распаду Саюза (сёньняшнія Саветы выбраныя яшчэ ў сакавіку 1991 г.). Адпаведна ў беларускіх геапалітычных памкненьнях пераважалі прыярытэты часоў СССР. Па-ранейшаму «на ўсход» глядзіць сёньня і асноўная частка гаспадарчых кіраўнікоў. Перамены ў сталічных калідорах улады, што пачаліся пасьля прэзыдэнцкіх выбараў у чэрвені 1994 г., пашырыліся ў лістападзе і на ўзровень рэгіёнаў (замена галоўных асобаў выканаўчай улады вобласьцяў). Але галоўнае наперадзе: на выбарах новага парляманту Беларусі зьнешнепалітычныя праграмы кандыдатаў і партыяў, іх стаўленьне да магчымасьці цеснага саюзу з Расеяй стануць найважнейшымі ў барацьбе за галасы выбаршчыкаў.

Галоўная апазыцыйная цяперашняй уладзе партыя — Беларускі Народны Фронт — заклікае ўвайсьці ў кааліцыю зь ёю ўсе рухі, якія гатовы падтрымаць лёзунг «дзяржаўнасьць, дэмакратыя, рынак». Яна небеспасьпяхова імкнецца манапалізаваць ролю галоўнай сілы, якая выступае за абнову і духоўнае адраджэньне краіны, што прываблівае высокаадукаваную частку грамадзтва. Аднак лідар БНФ Зянон Пазьняк шырока вядомы сваімі антырасейскімі выказваньнямі (аж да тэрытарыяльных прэтэнзіяў да Расеі). Так што расстаноўка сілаў у кіраўніцтве Беларусі і зьнешнепалітычныя арыентацыі краіны могуць перамяніцца.

Акрамя таго, час аб'ектыўна працуе супраць ідэі рэінтэграцыі і па іншай прычыне. Падрастае новае пакаленьне, і, як паказала нашае апытаньне, для тых, каму сёньня 20—25 гадоў, адзінства постсавецкіх рэспублікаў увогуле і Расеі зь Беларусяй у прыватнасьці ўжо ня ёсьць бясспрэчнай каштоўнасьцю.

Уладзімер КОЛАСАЎ
Аляксандар КРЫНДАЧ

Апазыцыя крытыкуе падпісаныя пагадненьні з Расеяй

Сакратар парляманцкай камісіі па міжнародных справах Валянцін Голубеў заявіў, што Мэмарандум аб пашырэньні і паглыбленьні беларуска-расейскага супрацоўніцтва, падпісаны 5 студзеня ў Менску віцэ-прэм'ерам Расеі сп.Бальшаковым і прэм'ерам Беларусі сп.Чыгіром, пярэчыць беларускай Канстытуцыі.

На думку дэпутата, палажэньні аб «паглыбленьні ваеннага супрацоўніцтва» і «дасягненьні надзейнай бясьпекі дзьвюх дзяржаваў у рамках агульнай існай ваенна-стратэгічнай прасторы» супярэчыць канстытуцыйнаму прынцыпу нэўтралітэту. Сп.Голубеў працытаваў таксама арт. 9 Мэмарандума: «Забясьпечыць удзел Рэспублікі Беларусь і Расейскай Фэдэрацыі у фармаваньні сыстэмы калектыўнай бясьпекі Садружнасьці Незалежных Дзяржаваў на аснове Дамовы аб калектыўнай бясьпецы ад 15 траўня 1992 г.». На думку В.Голубева, гэты артыкул сьведчыць, што Дамова аб калектыўнай бясьпецы фактычна дзейнічае ў дачыненьні да Беларусі, хоць многія службовыя асобы сьцьвярджалі, што, пакуль Дамова не ратыфікаваная парлямантам, Беларусь яе не выконвае. Дэпутат Голубеў таксама адзначыў, што ў гэтых пагадненьнях запісана, што мытны саюз зьяўляецца «эканамічным аб'яднаньнем дзьвюх краін». На ягоную думку, у любой нармальнай краіне чыноўнік, які падпісаў такі дакумант, трапіў бы пад суд. Голубеў перакананы, што «цяперашнія міністры, якія дапамагаюць Лукашэнку здаваць Беларусь, будуць несьці за гэта крымінальную адказнасьць».

Сп.Голубеў перакананы, што прыход да ўлады любога іншага Вярхоўнага Савету пацягне за сабою перагляд пагадненьня аб перадачы ў карыстаньне Расеі на 25 гадоў двух вайсковых аб'ектаў у Вілейцы і Баранавічах. «Я, як прадстаўнік Апазыцыі, ня супраць кантактаў з Расеяй і ў гэтай галіне, — сказаў В.Голубеў. — Беларусь — не Прыбалтыка. Але, разумеючы цяжкасьці Расеі, мы павінны ўлічваць свае інтарэсы. Аб'ект у Вілейцы — гэта экалягічна небясьпечны аб'ект. І за гэта неабходна плаціць. Аб'екты ў Баранавічах і Вілейцы у выпадку ваенных дзеяньняў адными зь першых будуць падвергнутыя ядраваму ўдару ці бамбардаваньню. І за такую небясьпеку трэба патрабаваць, каб нам плацілі». Дэпутат Голубеў заявіў, што такія пагадненьні зусім не адлавядаюць інтарэсам Беларусі.

СІМ

Le Monde: Амэрыканцы вывучаюць ракетны комплекс, які прадала Беларусь

Французская *Le Monde* 21 студзеня на першай паласе паведаміла, што амэрыканцы пачалі грунтоўна вывучаць ракетны комплекс S-300 ПМУ, які напрыканцы мінулага года прадала Беларусь.

Насуперак сьцьверджаньням беларускага боку, амэрыканцы заяўляюць, што яны купілі не асобныя часткі гэтага комплексу, а ўсю ўстаноўку цалкам. Яна была дастаўленая 19 сьнежня 1994 г. самалётам АН-124 на амэрыканскую базу ў штаце Алабама.

Гэтую зьдзелку, як піша *Le Monde*, арганізаваў былы высокапастаўлены чыноўнік Пэнтагону Фрэнк Карлуччы, які цяпер кіруе фірмаю BDM International. На базе ў Алабаме ўстаноўку S-300 разабралі на часткі і цяпер ёю займаюцца экспэрты DIA — «самай сакрэтнай службы амэрыканскага міністэрства абароны».

Перш за ўсё ставіцца мэта высьветліць характарыстыкі комплексу, каб потым распрацаваць рэкамэндацыі, як змагацца з сыстэмамі такога кшталту, а таксама скарыстаць савецкі досьвед у паляпшэньні амэрыканскіх сыстэмаў «Patriot».

Ф.Н.

Эўрапейскі Зьвяз можа выдзеліць Беларусі 85 мільёнаў ЭКЮ

Са слоў старшыні камісіі па эканамічных справах Эўрапейскага Зьвязу Хенінга Крыстофэрсана, 16 студзеня ў Брусэлі міністры фінансаў ЭЗ абмеркавалі пытаньне выдзяленьня Беларусі крэдыту.

Сп.Крыстофэрсан паведаміў, што патрэбы Беларусі ў фінансаваньні складаюць каля 300 мільёнаў даляраў, зь якіх ЭЗ мог бы выдзеліць 85 млн. ЭКЮ (102 мільёны даляраў).

Reuters

NZZ: У Менску ўспамінаюць сваю мову, але кіраўнік дзяржавы яе ня ведае

Найбуйнейшая ў Швайцарыі газэта *Neue Zürcher Zeitung* апублікавала вялікі артыкул пад загалоўкам «У Менску ўспамінаюць сваю мову».

«Нягледзячы на няпэўнасьць у вонкавай і эканамічнай палітыцы, на Беларусі ціхімі крокамі ажыцьцяўляецца палітыка нацыянальнага адраджэньня. Мэтанакіраваная беларусізацыя, асабліва сыстэмы адукацыі, павінна адрадзіць беларускую мову і культуру, забытую ў часы Савецкага Саюзу» — адзначае *NZZ*.

Зважаючы на той факт, што беларуская мова — дзяржаўная паводле Канстытуцыі, газэта падкрэсьлівае, што «з прыходам А.Лукашэнкі маладая краіна атрымала кіраўніка, які ня можа свабодна размаўляць па-беларуску».

«Свабода выбару мовы на Беларусі паважаецца, — піша *NZZ*. — Патрэбы нацыянальных меншасьцяў, да якой адносяцца і расейцы, задавальняюцца дзякуючы магчымасьці мець свае школы».

«Аднак з прыходам да ўлады А.Лукашэнкі зьвязваецца небясьпека магчымай рэвізіі моўнай палітыкі, — піша далей газэта. — Але зразумела, што пасьля чатырохгадовай беларусізацыі вяртаньне да мінулага немагчымае без адчувальнага супраціву. Будзем спадзявацца, што гэта не ператворыць ціхую краіну ў «гарачую кропку», а значыць і ня стане прадметам асаблівай увагі Захаду».

А.Д.

Артыкул з газэты *The Wall Street Journal Europe*

Рэальная небясьпека ва Ўсходняй Эўропе

У канцы 1993 — пачатку 1994 г. заходнія палітыкі і журналісты нечакана сутыкнуліся са шматлікімі палітычнымі зьменамі ў Цэнтральнай Эўропе. У Польшчы партыі, на чале якіх стаяць камуністы і іхныя «сялянскія» аднадумцы, выйгралі бальшыню месцаў у парляманце; у Вугоршчыне былая камуністычная партыя атрымала абсалютную парляманцкую большасьць, у Славаччыне былых камуністаў, якія называлі сябе сацыял-дэмакратамі, зьмянілі камуністы, што клічуць сябе нацыяналістамі.

Калі гэтыя зьмены Захад папросту зьдзівілі, то ў былых дысыдэнтаў і атныкамуністычных інтэлектуалаў у Цэнтральнай Эўропе яны выклікалі сапраўдны шок. І на Захадзе, і на Ўсходзе аглядальнікі заўчасна пагадзіліся, што былыя камуністычныя партыі дашчэнту здэмаралізаваныя, поўнасьцю пераможаныя, а таму будуць толькі другараднай палітычнай сілаю. Большасьць верыла, што патэнцыйныя цяжкасьці могуць зыходзіць зь іншага боку — ад нацыяналістычных партый, што пачалі адраджацца ў стыл 1930-х гг.

Вялікая памылка

Заходнія і асабліва амэрыканскія, дыпляматы ў Цэнтральнай Эўропе пацярпелі фіяска на шляху заахвочваньня тых палітыкаў, каго яны лічылі антынацыяналістамі, і так было па ўсім былым савецкім блёку. Сеньня ясна, што страх Захаду перад нацыяналізмам у Цэнтральнай Эўропе прывёў да няправільнага разуменьня праблемы і што спробы перашкодзіць разьвіцьцю так званых нацыяналістычных партыяў былі вялікай памылкаю. Нідзе у рэгіёне не адбылося адраджэньня нацыяналізму кшталту 1930-х гг. (Нават трагічная гісторыя былой Югаславіі — выключэньне, а ня норма і прычыны гэтай вайны вузка спэцыфічныя, яны ляжаць ва унутранай гісторыі краю да і пасьля II сусьветнай вайны). У Цэнтральнай Эўропе найбольшая небясьпека дэмакратыі і стабільнасьці не зыходзіць і не зыходзіла ніколі ад новых або ранейшых нацыяналістычных правых сілаў.

Нават у такіх краінах, як Славаччына, дзе праявы нацыяналізму даволі рэзкія, урад знаходзіцца пад уплывам не спадкаемцаў даваенных нацыяналістаў, а былых камуністаў, якія маніпулююць нацыяналістычнай ідэяй, каб застацца пры ўладзе. Паказальнасьць славацкага прыкладу нельга недаацаніць. С.Мілошэвіч выкарыстаў сваю апору у камуністычнай партыі, ідучы простым шляхам да ўлады ў Сэрбіі, а Ул.Жырыноўскі або нейкі іншы нацыяналіст наступнага часу будзе дзейнічаць гэткім жа чынам у Расеі.

Захад павінен не перашкаджаць, а спрыяць разьвіцьцю правых партыяў і здаровых нацыяналістычных рухаў у посткамуністычных краінах — да такой высновы прыходзяць заходнія аналітыкі.

Сёньня па ўсёй Цэнтральнай Эўропе былыя камуністычныя партыі трымаюць палітычную і эканамічную манаполію, якая будзе трываць праз гады. І пакуль гэта так палітыка ня стане «нармальнаю» у заходнім разуменьні слова ні ў Цэнтральнай Эўропе, ні ў якой іншай краіне былога Варшаўскага блёку. На першы погляд, магчыма, гэта і ня так відавочна. Нібыта ідэалягічнай пагрозы дэмакратыі ў Цэнтральнай Эўропе няма, ідэалы марксізму згінулі, зварот да таталітарызму не пагражае. Але пытаньне сёньняшняга дня — якога кшталту капіталізм і дэмакратыю будзе мець Цэнтральная Эўропа.

Цэнтральную Эўропу апанаваў не прывід 1930-х гг., а старая італійская мадэль — карумпаваныя рэжымы, якімі кіруюць былыя камуністычныя партыі, што абапіраюцца на напаўмафіёзны бізнэс былой камуністычнай намэнклятуры. Сувязі паміж экс-намэнклятурнымі капіталістамі і экс камуністычнымі палітыкамі застаюцца непарушнымі, яны ствараюць кіраўнічую клясу, якая трымае ўладу ў некалькіх сфэрах, пакідаючы зусім крыху прасторы для сапраўднага палітычнага і эканамічнага спаборніцтва.

Польскі эканаміст, які прасачыў кар'еру некалькіх сотняў прадстаўнікоў былой намэнклятуры з 1988 да 1993 г., прыйшоў да высновы, што больш за палову цяпер займаюць высокае становішча ў прыватным сэктары. Аналягічныя лічбы яшчэ вышэйшыя ў Вугоршчыне і тым больш у Расеі. Маючы лепшыя сувязі, больш грошай і больш маёмасьці, каб пачаць справу, былыя камуністы бясспрэчна сталі найбуйнейшымі фінансавымі магнатамі за апошнія чатыры гады эканамічных рэформаў.

Нават калі былыя камуністы сапраўды зацікаўленыя ў эканамічных рэформах яны ўсе роўна могуць зьвесьці на нішто палітычныя пераутварэньні. У Вугоршчыне сёньня ўладу амаль поўнасьцю трымае маленькая купка эліты, што складаецца з былых камуністаў і лева цэнтрысцкіх экс-дысыдэнтаў. У Польшчы мы бачым доказы таго, як кіраўнічыя партыі ў італійскім стылі патрабуюць «зваротнай платы» ад сваіх сяброў-бізнэсоўцаў. У найгоршых выпадках, як у Сэрбіі або Румыніі, былыя камуністычныя партыі выкарыстоўваюць свае выдатныя арганізацыйныя структуры, каб перашкодзіць росту іншых партыяў.

Зыходзячы з усяго гэтага, у Цэнтральнай Эўропе заходняга дыпляматычнага і інтэлектуальнага заахвочваньня патрабуюць ня лева-цэнтрысты, а правацэнтрысты. Не кранаючы нават ідэалягічнага аспэкту, моцная права-цэнтрысцкая альтэрнатыва, адсутнасьць якой выразна заўважаецца ў Польшчы, Славаччыне або на Ўкраіне, стала б палітычным супернікам для былой камуністычнай эліты і забясьпечыла б элемэнт спаборніцтва ў эканамічнай сыстэме. Так, моцны права-цэнтрысцкі прэм'ер-міністар В.Клаўс даў магчымасьць Чэхіі праводзіць прыватызацыю хутчэй і глыбей, чым у якой іншай дзяржаве рэгіёну.

Заходнія палітыкі павінны зацікавіцца цэнтральнаэўрапейскімі правымі і здаровымі нацыяналістычнымі рухамі ва Ўсходняй Эўропе. Не ўсе «нацыяналістычныя» і нават «патрыятычныя» эмоцыі абавязкова ёсьць сымптомам антыдэмакратычных тэндэнцыяў. Адно з галоўных пачуцьцяў, якія трымаюць добрага славацкага навукоўца ў Славаччыне або таленавітага ўкраінскага мастака на Ўкраіне, — якраз патрыятызм.

Ва ўсім былым камуністычным блёку рост нацыянальных рухаў прывёў да адраджэньня цікавасьці да гісторыі і нацыянальнай культуры. І хоць гэтыя зрухі могуць спрычыніцца, як у Югаславіі, да тэрытарыяльных спрэчак і трагічнай неталерантнасьці, яны таксама могуць залучыць нацыянальную эліту ў канструктыўнае абмеркаваньне забароненых некалі праблемаў. Найлепшы прыклад — антысэмітызм у Польшчы. З канца 1980-х гг. публічныя дыскусіі аб гісторыі польскіх габрэяў перасягнулі усялякія межы. Часам здаецца, што спрэчкі зусім не разьлічаныя на людзей недасьведчаных, а дэбаты ўвогуле могуць быць памылкова расцэненыя як праява антысэмітызму, але факт сам па сабе азначае, што маладое пакаленьне палякаў будзе разумець праблему нашмат лепш, чым старэйшае.

Рацыянальны патрыятызм

Урэшце, дэмакратыя можа суадносіцца з патрыятычным духам і іншым чынам. Яшчэ ў сярэдзіне XIX ст. францускі палітык Токвіль вызначыў рацыянальны патрыятызм як той стан, калі «чалавек разумее, што яго ўласны дабрабыт залежыць ад росквіту ягонай краіны». Калі нацыянальныя дзяржаўныя ўтварэньні ў Цэнтральнай і Ўсходняй Эўропе былі палітычна падначаленыя Маскве, такое разуменьне далучанасьці да лёсу сваёй дзяржавы было немагчымае. Сёньня рацыянальны патрыятызм можа стварыць грамадзкі дух, які, разам з павагай да закону, зьяўляецца гэткім жа важным фактарам разьвітай дэмакратыі, як мірныя дзяржаўныя межы або парляманцкія выбары. Тыя ў Цэнтральнай і Ўсходняй Эўропе, хто спрабуе адрадзіць такія пачуцьці пасьля доўгага пэрыяду уціску, заслугоўваюць ухвалы, а ня ганьбы. Яны вартыя падтрымкі Захаду, а не зьнявагі.

Эн ЭПЛБАЎМ

Серада 25 студзеня

Беларускае тэлебачаньне
8.00 Фільм-канцэрт
8.15 Люстэрка Сі-Эн-Эн
8.30 «Маё каханьне, мой смутак»
9.00 Тэлебачаньне — школе. Максім Гарэцкі і яго творчасьць
9.30 Эканамікст
9.40 «Павучыньне-2», м/ф, с. 1
10.30 Лекцыі Н.Наважылавай
11.00 «Дзіўныя прыгоды Дзяніса Караблёва», м/ф, с. 2
12.05 Чароўны экран
12.40 «Балада пра доблеснага рыцара Айвэнга», м/ф
14.10 «Вэртыкаль». Пошта прэзыдэнта
14.30 Відзьма-нявідзьма
15.30 «Месца сустрэчы зьмяніць нельга», м/ф, с. 1
16.40 «Такі вось лёс», д/ф
17.10 «Мой сьвет». «Марсэльеза»
17.30 Мультфільм
18.00 Навіны
18.10 «Пяць зорак»
19.00 Навіны (Бі-Бі-Сі)
19.20 Шоў-прагноз
19.25 Вытокі. Лекцыі беларускай мовы
19.35 Студыя "Эксклюзіў"
19.40 Дамавічок
19.45 «Маё каханьне, мой смутак»
20.15 Люстэрка Сі-Эн-Эн
20.35 Калыханка
21.00 Навіны
21.40 Студыя "Палітыка"
21.55 Кліп-канцэрт
22.05 «Павучыньне-2», м/ф, с. 2
23.00 Навіны
23.20 Пад купалам Сусьвету
23.30 Кікбоксінг
24.00 «Супэрмадэль Беларусі—95»

Канал "Астанкіна"
5.30 Раніца
7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 22.50 Навіны
8.00 «Топа Джыджыа»
8.25 «Дзікая Роза»
9.00 Клюб падарожнікаў
14.00 Вытворчасьць: буйны план
14.20 Грошы і шчасьце
14.30 Кроніка спраўнага жыцьця
14.40 Агенцтва: шанец
15.00 Дзеці — дзецям
16.00 Цін-тонік
16.20 «Элен і хлопцы»
16.50 Сьвет сёньня
17.00 Тэлерадыёкампанія "Мір"
17.40 Хто ёсьць хто. XX стагодзьдзе
17.45, 20.30 Надвор'е
18.00 Час пік
18.25 «Дзікая Роза»
18.55 Кінапанарама
19.40 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час
20.40 Маналёг
20.50 Эксклюзіў з Д.Якубоўскім. «Тры імгненьні лета», фільм 3-ці
21.35 «Цудоўны візыт», м/ф (Францыя—Італія)
23.40 Аўта-шоў
23.50 Прэс-экспрэс

Канал "Расея"
6.00, 7.00, 11.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі
6.05 Зоркі гавораць
6.10 Рытміка
6.25 Між іншым
6.55 Рака часу
7.25 Тэлегазэта
7.30 Час спраўных людзей
8.00 Навіны Эй-Бі-Сі
8.25 Ключавы момант
8.35 На палітычным Алімпе
9.25 Музычны экспромт
9.35 «Санта-Барбара»
10.25 Гандлёвы дом
10.40 Сялянскае пытаньне
11.05, 13.20 Спраўная Расея
14.00 Тэніс. Чэмпіянат Аўстраліі
15.05 Там-там-навіны
15.20 Далёкі Усход
16.05 Сьвята штодня
16.15 Тэлемарафон «Надзея»
16.45 «У гэты дзень...»
16.50 Ніхто не забыты
16.55 Непазнаны Сусьвет
17.25 Тэлемарафон «Надзея»
18.10 Панове-таварышы
18.25 Свая гульня
19.25 Падрабязнасьці
19.35 «Санта-Барбара»
20.30 Даміно М.Баярскага
21.05 Газэтныя гісторыі
22.30 Аўтаміг
22.40 ЭКП
22.50 Канцэрт Т.Аўсіенка

Санкт-Пецярбург
12.00, 14.30, 18.30, 21.30 Інфарм-TV
12.10 Мультфільмы
12.30, 14.45, 17.50, 19.25 Музычны момант
12.35 «Нямецкая хваля»
13.00 Хуткая дапамога
13.50 «Мануэля»
14.15 «Чароўныя ўзоры», мульт.
14.50 «Сумны рай», м/ф
16.15 «Востраў капітанаў», мульт.
16.25 Чароўная лінія
16.40 «Уладзімір Высоцкі — кінаактор», д/ф
17.55 Гістарычны альманах
18.50 Спорт, спорт, спорт...
19.10 Вялікі фэстываль
19.30 «Мануэля»
20.15 Тэлефільм
20.35 Блеф-клюб
21.10 Тэлекрама
21.20 Тэлеслужба бясьпекі
21.45 Спартовыя навіны
22.00 Ваш стыль
22.10 «Блякада», м/ф, ч. 1, ф. 2

НТВ
17.00 «Бэвэрлі-Хілз, 90210»
17.30 «Ватыкан, па той бок мяжы»
18.00, 21.00, 23.15 Сёньня
18.35 Амаль усё пра баскетбол
19.00 «Асы ў небе», м/ф
21.35 «Паліцыя Маямі. Дэпартамант нораваў»
22.35 Часінка
23.30 Кавярня «Абломаў»

8 канал
18.00 «Бабар», мульт.
18.30 Навіны
18.45 Нямецкая хваля
19.15 Аэробіка для ўсіх
19.30 «Горац»
20.30 «Гарадзкі гадзіньнік», «Навіны»
20.45 «Том і Джэры»
21.00 Студыя "БМ"
21.15 «Крутыя віражы»
22.10 «Вы пакахаеце мяне». А.Длускі
23.10 «Шанцы»

Чацьвер, 26 студзеня

Беларускае тэлебачаньне
8.00 «Песьні нашага юнацтва». Фільм-канцэрт
8.30 Люстэрка Сі-Эн-Эн
8.45 «Маё каханьне, мой смутак»
9.15 «Птушка-вяшчун», д/ф
9.45 «Павучыньне-2», с. 2
10.35 «Вожык, сабака і хлопчык Ніко», «Калі вельмі захацець», мульт.
11.00 «Марсэльеза». Музычны тэлечасопіс
11.20 «Слуга», м/ф
13.35 Прэзантацыя аб'яднаньня "Лёс"
13.55 «Пяць зорак»
14.40 «Месца сустрэчы зьмяніць нельга», с. 2
15.55 «Мой сьвет»
16.25 Тэлебачаньне — школе. Грамадзка-палітычнае жыцьцё Беларусі ў сярэдзіне 40—50 гадоў XX ст.
17.00 Да 50-годзьдзя Перамогі
17.30 Да Дня Рэспублікі Індыі. Выступ Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла Рэспублікі Індыі ў Беларусі пана Рамэша Чандра Шукла; «Скарбы індыйскай архітэктуры», д/ф
18.00 Навіны
18.10 Роднае слова
18.45 Шоў-прагноз
18.50 Дамавічок
19.00 Міжнародныя навіны (Бі-Бі-Сі)
19.20 Дыялёгі пра спорт
19.40 Правінцыя. Лоеўскі раён
20.10 Дзень стагодзьдзя
20.15 Люстэрка Сі-Эн-Эн
20.30 Студыя "Эксклюзіў". Шалі
20.40 Калыханка
21.00 Навіны
21.40 Студыя "Палітыка"
21.55 Кліп-канцэрт. Валерыя, І.Купрыянаў
22.05 «Павучыньне-2», с. 3
23.00 Навіны
23.20 Пад купалам Сусьвету
23.30 «Супэрмадэль Беларусі—95»

Канал "Астанкіна"
5.30 Раніца
7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 22.50 Навіны
8.00 «Топа Джыджыа»
8.25 «Увайсьці двойчы»
9.00 У сьвеце жывёл
9.35 Эксьлібрыс
14.00 Гульня па правілах
14.20 Мой маленькі бізнэс
14.30 Кроніка спраўнага жыцьця
14.40 Дазвольце прадставіцца
15.00 Мультытролія
15.20 За Жар-птушкай
16.00 Цін-інтым
16.20 «Элен і хлопцы»
16.45 Сьвет сёньня
16.55 ...Да 16 і старэйшым
17.25 Хакей. ЦСКА — «Хімік»
20.00 Час
20.30 Надвор'е
20.40 Масква. Крэмль
21.00 Лято «Мільён»
21.35 «Да нас, англічаначкі», м/ф (Францыя)
23.50 Прэс-экспрэс

Канал "Расея"
6.00, 7.00, 11.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі
6.05 Зоркі гавораць
6.10 Рытміка
6.25 Між іншым
6.45 Надзвычайны канал
6.55 Рака часу
7.25 Тэлегазэта
7.30 Час спраўных людзей
8.00 Навіны Эй-Бі-Сі
8.25 Ключавы момант
8.35 Антрэпрыза
9.20 Надзвычайны канал
9.35 «Санта-Барбара»
10.25 Гандлёвы дом
10.40 Сялянскае пытаньне
12.05, 13.20 Спраўная Расея
14.00 Тэніс. Чэмпіянат Аўстраліі
15.05 Там-там-навіны
15.20 Сьвята штодня
15.30 Студыя "Рост"
16.05 Новая лінія
16.45 У гэты дзень...
16.50 Ніхто не забыты
16.55 Рэпартажы зь месцаў
17.05 Кінаафіша
17.20 Караоке па-расейску
17.50 Суайчыньнікі
18.20 У сьвеце аўта- і мотаспорту
18.50 Кліп-антракт
19.25 Падрабязнасьці
19.35 «Санта-Барбара»
20.30 «Сядзі і глядзі...»
21.05 Надзвычайны канал
22.30 Аўтаміг
22.40 Экран крымінальных паведамленьняў
22.50 Мэмуары. Успаміны пра А.Адамовіча
23.35 Тэатр-шоў «Мэтраполь»

Санкт-Пецярбург
12.00, 14.30, 18.30, 21.30 Інфарм-TV
12.10 «Салодкая казка», мульт.
12.30, 14.45, 17.50, 19.25 Музычны момант
12.35 «Нямецкая хваля»
13.00 Хуткая дапамога
13.30 Лекцыя нямецкай мовы
13.45 «Эўрапейскі калейдаскоп»
14.10 «Зубр», т/ф
14.50 «Рэвізор», м/ф
17.00 Чароўная лінія
17.20 Па ўсёй Расеі...
17.30 Тры колы, фаліянт і...
17.55 Мы і банк
18.50 Спорт, спорт, спорт...
19.10 Вялікі фэстываль
19.30 «Каханая жанчына мэханіка Гаўрылава», м/ф
20.50 «Прыступкі», т/ф
21.10 Тэлекрама
21.20 Тэлеслужба бясьпекі
21.45 Спартовыя навіны
22.00 Ваш стыль
22.10 «Блякада», м/ф, ч. 2, ф. 1
23.45 Спартовая праграма

НТВ
17.00 «Бэвэрлі-Хілз, 90210»
17.30 «Ватыкан, па той бок мяжы»
18.00, 21.00, 23.15 Сёньня
18.35 Такое спартовае жыцьцё
19.10 «Жанчыны-зьняволеныя», м/ф (Францыя)
21.35 «Паліцыя Маямі. Дэпартамант нораваў»
22.35 Часінка
23.30 «Толькі сьмерць прыходзіць абавязкова», м/ф

8 канал
18.00 Мультфільм «Бабар»
18.30 Канон у-шу
19.15 Аэробіка для ўсіх
19.30 «Саламея»
20.30 Да ведама
20.50 «Том і Джэры»
21.00 Студыя "БМ"
21.15 «Халадзільная камэра», м/ф (Францыя)
23.10 «Шанцы»

Пятніца, 27 студзеня

Беларускае тэлебачаньне
8.00 Фільм-канцэрт
8.40 Люстэрка Сі-Эн-Эн
8.55 Дзень стагодзьдзя
9.00 Тэлебачаньне — школе. Грамадска-палітычнае жыцьцё Беларусі ў сярэдзіне 40—50-х гадоў XX стагодзьдзя
9.35 «Павучыньне-2», м/ф, с. 3
10.25 Чароўны экран
10.35 «Мой сьвет»
11.05 «Кароль Лір», м/ф
13.20 Тэленарыс
13.45 «Залаты Леў—94»
14.30 Спортпляцоўка
14.50 «Месца сустрэчы зьмяніць нельга», м/ф, с. 3
15.55 Фільм-канцэрт
17.00 «Мы выйшлі з блякадных дзён», д/ф
17.40 Якія мы гаспадары?
18.00 Навіны
18.10 Пэдагагічны экран
18.50 Шоў-прагноз
19.00 Навіны Бі-Бі-Сі
19.20 У нас дома
19.50 Тэлесябрына. «Крэва»
20.05 Вясёлы ўік-энд
20.15 Люстэрка Сі-Эн-Эн
20.30 Дамавічок
20.40 Калыханка
21.00 Навіны
21.40 Студыя "Палітыка"
21.55 Кліп-канцэрт
22.05 Эканамікст
22.15 Пад купалам Сусьвету
22.30 Навіны
22.55 «Крывавае вясельле», м/ф (Францыя)
0.40 «Супэрмадэль Беларусі—95»

Канал "Астанкіна"
5.30 Раніца
7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 17.50, 22.50 Навіны
8.00 Сарока
8.25 «Дзікая Роза»
9.00 Агарод цэлы год
9.30 «Як добра, што мы разам...», д/ф
14.00 Улада і рэформы
14.20 Наш прагноз
14.25 Кроніка спраўнага жыцьця
14.35 Да вашых паслуг
14.45 Шоў і бізнэс
15.00 «Іванка і цар Паганін», м/ф
16.35 Рок-лекцыя
16.50 Сьвет сёньня
17.00 Чалавек і закон
17.30 У гэтыя дні 50 гадоў таму
17.45, 20.30 Надвор'е
18.00 Бамонд
18.20 «Дзікая Роза»
18.50 Поле цудаў
19.40 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час
20.40 Чалавек тыдня
21.00 «Клан», м/ф (Францыя), с. 3
22.10 «Погляд» з А.Любімавым
23.05 Музагляд
23.45 Мультфільм
23.50 Прэс-экспрэс

Канал "Расея"
6.00, 7.00, 11.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі
6.05 Зоркі гавораць
6.10 Рытміка
6.25 Між іншым
6.55 Рака часу
7.25 Тэлегазэта
7.30 Час спраўных людзей
8.00 Навіны Эй-Бі-Сі
8.25 Момант ісьціны
9.20 Жывем і кахаем
9.35 «Санта-Барбара»
10.25 Гандлёвы дом
10.40 Сялянскае пытаньне
11.05, 13.20 Спраўная Расея
14.00 Тэніс. Чэмпіянат Аўстраліі
15.05 Там-там-навіны
15.20 Сьвята штодня
15.30 Студыя "Рост"
16.05 Вакол «Неўскага пятачка»
16.45 Ніхто не забыты
16.50 Дыснэй штопятніцы
17.40 У гэты дзень...
17.45 Экспавідэа
18.00 Тэлеконкурс юрыстаў
18.45 Відзапаззія. А.Блок
19.25 Падрабязнасьці
19.35 «Санта-Барбара»
20.30 Лідар-прагноз
20.55 Кліп-антракт
21.05 «Інакенцій Смактуноўскі — ласкай Божаю актор»
22.30 Аўтаміг
22.40 «Урга. Тэрыторыя каханьня», м/ф

Санкт-Пецярбург
12.00, 14.30, 18.30, 21.30 Інфарм-TV
12.10 Трывожны мэтраном блякады
13.00 Хуткая дапамога
13.30 «Гарэшак», д/ф
13.40, 15.50, 18.15, 19.00 900 дзён і начэй
13.45 Песьні вайны. В.Баснэр
14.15 «Дзеля ўваскрэсеньня», т/ф
14.45 «Жалезны дождж», м/ф
15.55 Д.Шастаковіч. Сімфонія 7
17.45 Храм
18.50 Спорт, спорт, спорт...
19.10 Вялікі фэстываль
19.25 «Блякада», м/ф, ч. 2, ф. 2
20.30 Да гадавіны поўнага зьняцьця блякады
21.20 Тэлеслужба бясьпекі
21.45 Спартовыя навіны
22.00 Ваш стыль
22.10 Валейбол. ЦСКА — «Аўтамабіліст»
23.05 «Небясьпечныя спадарожнікі», м/ф (ЗША)

НТВ
17.00 «Бэвэрлі-Хілз, 90210»
17.30 «Цудоўная сямёрка»
18.00, 21.00, 23.15 Сёньня
18.35 Футбольны клюб
19.20 «Злодзеі ў законе», м/ф
21.35 «Паліцыя Маямі. Дэпартамант нораваў»
22.35 Часінка
23.30 «Адліваньне тапельцаў», м/ф

8 канал
18.00 «Бабар», мульт.
18.30 «Дорэміфасолькі»
18.45 «Ды будзе вам па веры вашай». А.Кашпіроўскі
19.15 Аэробіка для ўсіх
19.30 «Саламея»
20.30 «Гарадзкі гадзіньнік», «Навіны»
20.45 «Том і Джэры»
21.00 Студыя "БМ"
21.15 «Час мясцовы»
21.45 «Тры таполі на Плюшчысе», м/ф
23.10 «Шанцы»

Субота, 28 студзеня

Беларускае тэлебачаньне
8.00 Фільм-канцэрт
8.15 Эканамікст
8.25 Люстэрка Сі-Эн-Эн
8.40 Існасьць
9.10 Тэленарыс
9.30 Здароўе
10.05 Мужчынскія гульні
10.55 «Люлю — анёл кветак»
11.30 Валейбол. Першы фінальны тур
12.05 Вэрсія
12.20 I Міжнародны тэлефорум «Экамір-95»
13.00 «Пасьля 2000 года», д/ф (Аўстралія)
14.00 Канцэрт ансамбля «Сьвята»
14.50 Тэленарыс
15.25 Студыя "Край"
16.25 Вечар памяці С.Дрэчына
17.25 «Апантаныя», кінанарыс
17.35 Мост
18.05 Шоў-прагноз
18.10 Студыя "Эксклюзіў".
18.40 Тэлекрама
18.50 Музычны салён
19.35 Вячэрні роздум
19.45 Дамавічок
19.50 Вясёды ўік-энд
20.00 Міжнародныя спартовыя навіны
20.35 Калыханка
21.00 Навіны
21.40 Кліп-канцэрт
21.50 Пад купалам Сусьвету
22.00 «Акалада»
22.30 «Усходні раман», м/ф
0.05 Каралі эстрады
0.40 Відзьма-нявідзьма

Канал "Астанкіна"
6.30 Раніца спраўнага чалавека
7.15 У сьвеце матораў
7.45 Слова пастыра
8.00 Покліч джунгляў
8.30 Тэлерадыёкампанія "Мір"
10.00 Ранішняя пошта
10.30 Мэдыцына для цябе
11.00 Бяз паўзы
11.15 Смак
11.30 «Краса і гордасьць Расеі»
12.00 «Першыя крокі Гамон» (Францыя)
13.20 «Справа ў капелюшы». Фільм 1-ы
13.50, 22.50, 23.50 Навіны
14.00 Дыялёг у жывым эфіры
14.35 У сьвеце жывёл
15.15 Люстэрка
15.40 «Эх, шлях-дарожка франтавая...»
15.50 Брэйн рынг
16.40 Да і пасьля...
17.35 «Нож з зазубінамі», м/ф (ЗША)
19.40 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час
20.35, 23.00 Надвор'е
20.45 «Сьмехапанарама»
21.25 Я.Сьвятланаў. Партырура жыцьця
22.20 Магік-шоў
23.05 «Мэры назаўсёды», м/ф (Італія)

Канал "Расея"
7.00, 13.00, 19.00, 22.00 Весткі
7.20 Зоркі гавораць
7.30 Рака часу
7.35 Кліп-антракт
7.40 Студыя "Рост"
8.10 Пілігрым
8.55 Парляманцкі тыдзень
9.40 Музыка ўсіх пакаленьняў
10.10 Як жыць будзем?
10.55 Тэлеэрудыт
11.00 «Прапаў сябар», м/ф
12.10 Залатая шпора
12.40 Сялянскае пытаньне
13.20 Дэ факта
13.35 «Эдэра»
14.25 Тэніс. Чэмпіянат Аўстраліі
15.20 Белая варона
16.05 Футбол бязь межаў
16.50 «Доктар Джэкіл і містэр Хайд», мульт. (ЗША)
17.50 Сьвята штодня
18.00 Шарман-шоў
19.25 «Каханьне — сьмяротная гульня», м/ф
20.55 Тэлеэрудыт
21.05 Зусім сакрэтна
22.30 Аўтаміг
22.40 Праграма «А»
23.40 «Маё XX стагодзьдзе», м/ф (Вугоршчына)

Санкт-Пецярбург
6.30 Гадзіна Фрэйзэра
7.00 Тэлеканал "Добрай раніцы"
10.00 Чароўная лінія
10.15 Я і мой сабака
10.30 «Плыві, карабельчык», м/ф
11.40 Музыка на замову
12.10 Трамплін
12.50 Парады садаводам
13.00 Хуткая дапамога
13.30 «Мальва», м/ф
15.00 «На краі надзеі», д/ф
16.35 Казка за казкай
17.20 Антрэ
17.40 Экспрэс-кіно
17.55 Ік-энд з дэтэктывам
18.30, 21.30 Інфарм-TV
18.55 Эканоміка і мы
19.10 Вялікі фэстываль
19.25 «Нана», м/ф, с. 3
20.30 Футбол. «Зэніт» — 1984 г.
21.15 Уік-энд з дэтэктывам
21.45 Ваш стыль
21.55 «Ня хочаш — не глядзі»
23.05 Парад парадаў
0.05 «Крышталёвы ключ». Фэстываль кліпаў

НТВ
17.00 Мультфільмы
18.00 Сёньня
18.35 «Ключы ад форта Баярд»
20.00 «Дэтэктывы-аматары экстра-клясы»
21.00 Надоечы
21.45 Лялькі
22.00 «Сны», м/ф
23.25 Трэцяе вока
0.10 Лыжны спорт. Кубак сьвету

8 канал
15.00 «Турбаза «Воўчая», м/ф
16.30 Казаньнік Кенэт Копленд
17.00 Марк Шагал
17.30 Канон у-шу
18.00 «Бабар«, мульт.
18.30 Рука ў руцэ
19.00 Спартовая мазаіка
19.30 Муз. праграма
20.30 «Том і Джэры»
20.45 Студыя "БМ"
21.15 Сьвет захапленьняў
21.45 Сем хвілін з «Хрыстафорам»
22.00 «Чалавек з Рыо», м/ф

Нядзеля, 29 студзеня

Беларускае тэлебачаньне
8.00 «Крона і карані», муз. фільм
8.25 Валейбол. Першы фінальны тур
9.05 Добрыя весткі
9.15 Лекцыі Н.Наважылавай
9.45 Шматгалосьсе
10.15 Паміж намі, жанчынамі
10.45 Мультфільмы
11.05 «Не пакідай...», м/ф, с. 1
12.15 Арсэнал
12.45 Мой горад. Менск
13.15 Сытуацыя. Віктарына
14.05 «Стужка ўспамінаў». Прадстаўляе творчае аб'яднаньне "Тэлефільм"
14.45 Асілак
15.55 Аўта-парк
16.10 Рок-айленд-шоў
17.00 Тэлекрама
17.10 «Усё за ўсьмешку»
17.45 Пераможца
18.05 Дамавічок
18.10 Сёньня — Дзень беларускай навукі
18.50 «Віншуем вас!» Музычная перадача
19.30 Шоў-прагноз
19.35 Праспэкт
20.05 Вясёлы ўік-энд
20.15 Пад купалам Сусьвету
20.35 Калыханка
21.00 Навіны
"Каралеўскае паляваньне"
21.40 «Падзорная труба»
21.50 «Стыль»
22.20 36,6о
22.30 «Неверагодныя прыгоды незвычайнага таты», м/ф (Францыя—Вэнэсуэла)
0.15 Звычайны цуд
0.25 «Нов і К»—топ-рэвю
0.55 Бумэранг

Канал "Астанкіна"
7.15 Алімпійская раніца
7.50 Спортлято
8.00 Марафон-15
8.30 Раным зрана
9.00 Палігон
9.30 Пакуль усе дома
10.00 Ранішняя зорка
10.50 Відавочнае-неверагоднае
11.35 «Вясёлка»
12.10 Эканоміка і рэформы
12.40 «Шпаргалка» з падарункам
12.55 «Сусьветная геаграфія»
13.50, 17.00, 22.50, 23.50 Навіны
14.00 Песьні ваенных гадоў выконвае І.Кабзон
14.55 Жывое дрэва рамёстваў
15.05 Клюб падарожнікаў
16.00 Калядныя гульні
16.30 Акно ў Эўропу
17.30 «Дзе Уолі?», «Пітэр Пуш»
18.35 «Уся Расея». Дзень добры!
19.00 Надвор'е
19.05 Тэлелёцыя
19.20 «Дабрачынны баль», м/ф
21.00 Нядзеля
21.50 Спартовы ўік-энд
22.05 Музыка ў эфіры
23.00 Сёньня

Канал "Расея"
7.00, 13.00, 19.00, 22.00 Весткі
7.20 Зоркі гавораць
7.30 Рака часу
7.35 Студыя "Рост"
8.05 Вялікі хакей
8.45 Наш сад
9.15 «Сьнеданьне для чэмпіёнаў»
9.45 Аты-баты...
10.15 Рускае лято
11.00 «Маці Марыя», м/ф
12.40 Сялянскае пытаньне
13.20 «Ня высечы...»
13.35 «Эдэра»
14.25 Тэніс. Чэмпіянат Аўстраліі
15.25 Лепшыя гульні НБА
16.25 «Ці памятаеш ты?» Д.Тухманаў
16.45 Сьвята штодня
17.00 Чароўны сьвет Дыснэя
17.55 Кліп-антракт
18.00 «Сланы», д/ф (Англія)
19.25 «Чырвоны павук», м/ф (ЗША)
21.10 Каробка перадач
21.25 У Ксюшы
22.30 Аўтаміг
22.40 Вячэрні салён

Санкт-Пецярбург
6.30 Гаючае слова
7.00 «Добрай раніцы»
10.00 Чароўная лінія
10.15 Паглядзім
10.30 Рандэву
11.00 Нядзельны лябірынт
12.30 Экспрэс-кіно
12.45 «Зарэчанскія жаніхі», м/ф
13.25 Этнасы Зямлі
13.55 Клясыка-5
14.40 Джаз-філярмонія
15.25 Чэмпіянат Італіі па футболе
17.20 Песьні нашай памяці
17.35 Залаты ключ
17.50 Зэбра
18.35 Канцэрт-рэтра
18.55 Тэатральная правінцыя? Смаленск
19.30 Інфарм-TV
19.50 Дом кіно
20.50 Паглядзім
21.05, 22.30 «Разьвітаемся, пакуль добрыя», м/ф
22.25 Ваш стыль
23.30 Хакей. СКА — «Пардаўгава» (Рыга)

НТВ
17.00, 18.30 Мультфільмы
17.30 «Сто да аднаго»
18.00 Сёньня
18.55 Самыя нашумелыя злачынствы XX ст.
20.00 Вынікі
21.10 «Дачка шахцёра», м/ф
23.20 Лепшыя шоў і вар'етэ сьвету
0.25 Лыжны спорт. Кубак сьвету

8 канал
15.00 «Хлопчык з пальчык», м/ф
16.20 Ералаш
16.30 Сёньня з Марлен Хікі
17.00 Канон у-шу
17.30 «Пік»
18.00 «Бабар», мульт.
18.30 Сьвет захапленьняў
19.00 Спорт-сакрэт
20.30 «Том і Джэры»
20.45 Студыя "БМ"
21.15 «Хана і яе сёстры», м/ф (ЗША)
23.00 Foxy music

Цяпер у Кучынскага ёсьць шабля

З дасьведчаных крыніцаў стала вядома, што падчас афіцыйнага візыту прэзыдэнта Аляксандра Лукашэнкі ў Кітай некаторыя члены беларускай дэлегацыі у якасьці сувэніраў атрымалі шаблі.

Першым набыў халодную зброю памочнік прэзыдэнта па асобых даручэньнях Віктар Кучынскі. У свой час ён праславіўся тым, што, трымаючы ў руцэ пісталет, разганяў на віцебскім рынку п'яніцаў: «Імем прэзыдэнта — спыніцца!» Пазьней сп.Кучынскі заявіў на сэсіі Вярхоўнага Савету, што гатовы абараняць прэзыдэнта ня толькі зь пісталетам, але і з гранатамётам у руках. Цяпер ён мае магчымасьць пусьціць у ход і халодную зброю.

СіМ

Наш паравоз «ляціць» у Шклоў

У Магілёўскім і Асіповіцкім лякаматыўных дэпо ізноў пачалі працаваць паравозы, якія «адпачывалі» на працягу апошніх 30-ці гадоў.

Зь іх дапамогаю зьбіраюцца ацяпляць жыльлё і вытворчыя памяшканьні. Адзін паравоз магілёўцы перадалі ў арэнду Шклоўскай мэблевай фабрыцы.

Зінаіда ЛАРЫНА

На Траецкім зноў спатканьне

26 студзеня а 16-й гадзіне ў Менску ў Літаратурным музэі Максіма Багдановіча на Траецкім прадмесьці адбудзецца чарговая вечарына з цыклю «Спатканьні на Траецкім».

Гэтым разам Віктар Скарабагатаў выканае рамансы на словы М.Багдановіча, музыку да якіх напісаў Ян Тарасэвіч — беластоцкі кампазытар пачатку стагодзьдзя. Сьлявак перадасьць музэю знойдзеныя ім арыгінальныя матар'ялы і фота кампазытара.

С.К.

Вернікі адсуджваюць маёмасьць

Праваслаўныя вернікі ў Лунінцы блізкія да перамогі ў змаганьні з савецкай уладай.

Ужо некалькі год вернікі вядуць зацятую барацьбу за тры царкоўныя дамы, якія ў 1952 г. былі адабраныя савецкімі ўладамі. Нядаўна гаспадарчы суд Берасьцейскай вобласьці разгледзеў іхную справу і пацьвердзіў правы царкоўнага прыходу на гэтыя будынкі. Суд прызнаў, што дамы былі незаконна нацыяналізаваныя і цяпер падлягаюць вяртаньню. Складанасьць сытуацыі ў тым, што гэтыя дамы ўжо прыватызаваныя, таму Лунінецкі гарвыканкам прапанаваў кампэнсацыю, але гэтую прапанову вернікі адхілілі. Канчатковы лёс царкоўных дамоў вырашыць Лунінецкі народны суд.

Ігар БАРАНОЎСКІ

Сьвятары дапамагаюць вайскоўцам

На працягу чатырох гадзінаў праваслаўныя сьвятары выганялі нячысьціцаў з 5-павярховага дома ў вайсковым гарадку Берасьця.

На думку жыхароў, сваркі і разлады паміж суседзямі, беспрычынныя сьмерці і самагубствы ў доме сталі залішне частымі. Кажуць, «энэргетыка» у гэтым доме цяпер палепшаецца. Дай Бог!

Ігар БАРАНОЎСКІ

Ура магілёўскім кантралёрам!

Газэта «Магілёўскія ведамасьці» з гонарам паведаміла, што кіраўнік прэзыдэнцкай Службы кантролю В.Далгалёў назваў Магілёўскую кантрольную службу лідарам па выніках работы за мінулы год.

Як прыклад згадваецца акцыя магілёўскіх кантралёраў па праверцы выкарыстаньня службовага транспарту. Тады на два выходныя дні былі цалкам перакрытыя ўсе ўезды і выезды з абласнога цэнтру.

Сымон ГЛАЗШТЭЙН

Кажуць, міліцыю „пачысьцілі“

Як паведамілі на калегіі Ўправы ўнутраных справаў Магілёўшчыны начальнік абласной міліцыі Мікалай Лапацік, летась 6 міліцыянтаў былі асуджаныя, 125 пазбыліся пагонаў.

Усяго пакаралі 703-х супрацоўнікаў міліцыі.

Зінаіда ЛАРЫНА

Усім далі па купюры

Жыхары Дывінскага сельсавету Кобрыньскага раёну атрымалі па 5 тыс. рублёў прэзыдэнцкай дапамогі.

Пакрыўджаных не было, бо ўсім далі прыблізна пароўну.

К.В.

Нашэсьце шалёных сабак

За мінулы год у Столінскі раённы цэнтар гігіены і эпідэміялёгіі зьвярнуліся 147 чалавек, пакусаных сабакамі.

Бальшыня — дзеці, якія, натуральна, прывялі бацькі. Ажно 42-х пацыентаў пакінулі на стацыянарнае лячэньне на 7—10 дзён. На шчасьце, выпадкаў шаленства, ад якога чалавек памірае, у раёне не было. Але небясьпека застаецца, бо па Століне і раёне гойсаюць цэлыя зграі беспрытульных сабак. Знайсьці ж каго-небудзь, хто стала заняўся б адловам бадзяжных сабакаў, улады ня могуць, бо няма ахвотнікаў на такую працу.

Ігар БАРАНОЎСКІ

Віцебская спэцбрыгада

За мінулы год толькі ў Віцебску было выяўлена 500 трупаў, а па ўсей вобласьці — утрая больш.

«Эпідэмія на нябожчыкаў» вымусіла мясцовыя ўлады стварыць «пахавальную каманду». Гэтая спэцгрупа, якая складаецца зь некалькіх зьменных кіроўцаў і санітараў, займаецца зборам і перавозкай загінулых ці памёрлых на спэцыяльна абсталяваным аўтамабілі. Дагэтуль нябожчыкаў вазілі на службовых машынах міліцыянты, кладучы целы сабе на калені.

Уладзімер СЯРГУН

Намэнклятура перасела з райкамаў у банкі

Намесьнік старшыні Лідзкага райвыканкаму Іван Васілевіч перабраўся на пасаду кіраўніка раённага аддзяленьня Ашчаднага банку.

Ёсьць чаму дзівіцца, бо па спэцыяльнасьці ён — настаўнік. Аднак намэнклятуршчыкі пратапталі сьцежку ў банкі яшчэ да яго. Былы другі сакратар Лідзкага гаркаму КПБ Віктар Міранцоў утульна ўладкаваўся на кіраўнічую пасаду ў «Прыорбанку». Нядаўна намесьніца старшыні гарвыканкаму Тамара Язэпава ўзначаліла філію «Комплекс-банку».

У суседнім Наваградку тая ж гісторыя. Колішні першы сакратар тамтэйшага гаркаму партыі камуністаў Уладзімер Кулік кіруе аддзяленьнем «Прыорбанку». Ды і ў іншых райцэнтрах сытуацыя падобная. Камуністы добра засвоілі ленінскае вучэньне: найперш браць банкі...

С.ВАЛОШКА

Ліст у рэдакцыю

У Клецку жывуць па-савецку

У нашым горадзе Клецку, як і раней, уладараць бюракраты камуністычнага паходжаньня. Былыя сябры Кебіча вельмі хутка сталі сябрамі Лукашэнкі і ўсе да аднаго засталіся на сваіх пасадах, а народ церпіць, чакаючы ад іх дапамогі.

Раённая газэта друкуе артыкулы з камуністычнымі заклікамі супраць БНФ і ўсіх «нацыяналістаў» Эўропы ды Беларусі. Успамінаюць і Шушкевіча, які з «двума зубрамі» разваліў Савецкі Саюз.

Калгасы як называліся, так і называюцца: «Сцяг Саветаў», «Шлях да камунізму» і г.д.

Цэны вышэйшыя, чым у Менску, а белы хлеб пякуць з такога цеста, што нават сьвіньні ня хочуць есьці.

Апошняя навіна: Клецкая швейная фабрыка адсьвяткавала сваё 50-годзьдзе. Яна супрацоўнічае з галяндзкай фірмаю «Эран», якая пастаўляе ў Клецак свае тканіны і замаўляе курткі для Амстэрдама і некаторых краінаў Эўропы — Францыі, Італіі, Гішпаніі, Нямеччыны, Бэльгіі...

Народ пытаецца: як гэта дырэктару фабрыкі Сакалоўскаму ўдаецца апрануць у гэтыя курткі ўсіх сваякоў і знаёмых, няўжо за кошт галяндцаў?

Алег НІКУЛІН

Падпісны індэкс 63887. Нумар падпісаны ў друк 24.1.95. Надрукавана ў Аршанскай друкарні.

Спасылка на газэту СВАБОДА абавязковая. Наклад 60 000

П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12